

KOMISJA
EUROPEJSKA

Strasburg, dnia 12.12.2023 r.
COM(2023) 630 final

ANNEX

ZAŁĄCZNIK

do

**KOMUNIKATU KOMISJI DO PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO, RADY,
EUROPEJSKIEGO KOMITETU EKONOMICZNO-SPOŁECZNEGO I KOMITETU
REGIONÓW**

w sprawie obrony demokracji

REALIZACJA EUROPEJSKIEGO PLANU DZIAŁANIA NA RZECZ DEMOKRACJI

Obszar europejskiego planu działania na rzecz demokracji	Cele i działania	Aktualna sytuacja/wyniki
Ochrona uczciwości wyborów i promowanie demokratycznego o uczestnictwa	Zaproponowanie przepisów zapewniających większą przejrzystość w dziedzinie treści sponsorowanych w kontekście politycznym („reklama polityczna”)	25 listopada 2021 r. przyjęto wniosek dotyczący rozporządzenia w sprawie przejrzystości i targetowania reklamy politycznej. Międzyinstytucjonalne negocjacje zakończyły się 6 listopada 2023 r., przy czym formalne przyjęcie przez współustawodawców uzgodnionego stanowiska przewidziano na początek 2024 r. W przyjętym w drodze kompromisu tekście przewidziano wspólne wysokie standardy przejrzystości w zakresie usług reklamy politycznej w odniesieniu do wszystkich form mediów, co umożliwi obywatelom, społeczeństwu obywatelskiemu i organom odpowiedzialnym jednoznaczną identyfikację źródła i celu takiej reklamy, a tym samym lepszą kontrolę i rozliczalność publiczną. Zaproponowane środki przyczyniają się także do wzmocnienia ochrony danych osobowych w drodze wprowadzenia bardziej rygorystycznych warunków i większej przejrzystości w obszarze targetowania i dostarczania reklamy politycznej. Jak przewidziano we wstępnym porozumieniu, wykorzystywanie danych osobowych do targetowania reklam politycznych w internecie będzie dozwolone tylko w przypadku, gdy dane zebrano od osoby, której dane dotyczą, i za jej wyraźną zgodą; wiąże się to z zakazem korzystania ze specjalnych kategorii danych osobowych na potrzeby targetowania (np. danych dotyczących wyznania, pochodzenia etnicznego lub orientacji seksualnej). Nowe zasady będą miały zastosowanie do reklamy politycznej dostarczanej standardowo w zamian za wynagrodzenie, jak również do reklamy politycznej przygotowanej samodzielnie lub w ramach kampanii reklamy politycznej, ze szczególnym uwzględnieniem chronionych treści objętych odpowiedzialnością redakcyjną lub wyrażania osobistych poglądów, które wyłączono z tego zakresu. W porozumieniu politycznym przewidziano ponadto ustanowienie przez Komisję europejskiej publicznej bazy internetowych reklam politycznych. Aby przeciwdziałać ryzyku ingerencji zagranicznej w rozporządzeniu wprowadzono również zakaz sponsorowania reklamy poza UE na trzy miesiące przed wyborami. Uznaje się również rolę europejskich partii politycznych i grup politycznych w procesie, jakim są wybory do Parlamentu Europejskiego, w specjalnej klauzuli o niedyskryminacji. Nowe zasady zaczną obowiązywać w terminie 18 miesięcy po wejściu w życie rozporządzenia, przy czym klauzula o niedyskryminacji oraz definicje zaczną obowiązywać natychmiast w okresie poprzedzającym wybory do Parlamentu Europejskiego. <u>Przydatne linki:</u> Wniosek ustawodawczy dotyczący rozporządzenia w sprawie przejrzystości i targetowania reklamy politycznej Technology and Democracy: Understanding the influence of online technologies on political behaviour and decision-making [Technologia i demokracja: zrozumienie wpływu technologii sieciowych na zachowania polityczne i proces decyzyjny]

Obszar europejskiego planu działania na rzecz demokracji	Cele i działania	Aktualna sytuacja/wyniki
	<i>Przyjęcie środków wsparcia i wytycznych dla partii politycznych i państw członkowskich w zakresie przejrzystości sponsorowanych treści politycznych</i>	Komisja kontynuuje ułatwianie wymiany najlepszych praktyk w ramach europejskiej sieci współpracy w zakresie wyborów w kwestiach dotyczących przejrzystości reklamy politycznej, w tym w drodze zapewnienia wsparcia i wytycznych dla partii politycznych i państw członkowskich.
	<i>Przegląd rozporządzenia nr 1141/2014 w sprawie statusu i finansowania europejskich partii politycznych i europejskich fundacji politycznych</i>	25 listopada 2021 r. przyjęto wniosek w sprawie rewizji zasad dotyczących statusu i finansowania europejskich partii politycznych i europejskich fundacji politycznych . Proponowane rozporządzenie zapewni partiom i fundacjom politycznym większe możliwości wypełniania ich roli w budowaniu i pielęgnowaniu prawdziwie europejskiej sfery politycznej, przy jednoczesnym zagwarantowaniu, aby ich działania były wolne od niepożądanych ingerencji. Może to pomóc europejskim partiom politycznym w interakcji z ich partiami członkowskimi w poszczególnych krajach i na poziomie transgranicznym, w zwiększeniu przejrzystości, w szczególności w odniesieniu do reklamy politycznej i darowizn, ograniczeniu nadmiernego obciążenia administracyjnego i zwiększeniu ich rentowności. Negocjacje międzyinstytucjonalne trwają. <u>Przydatne linki:</u> Statut i finansowanie europejskich partii politycznych i europejskich fundacji politycznych
	<i>Ustanowienie nowego wspólnego mechanizmu operacyjnego i innych środków wsparcia, na podstawie prac</i>	W styczniu 2022 r. Komisja rozpoczęła wprowadzanie „ wspólnego mechanizmu zapewniania odporności procesów wyborczych ”, którego celem jest wspieranie zapewniania wspólnych zespołów ekspertów i wymian ekspertów między państwami członkowskimi. To narzędzie umożliwiające budowanie zdolności ma na celu wspieranie odporności procesów

Obszar europejskiego planu działania na rzecz demokracji	Cele i działania	Aktualna sytuacja/wyniki
	<i>europejskiej sieci współpracy w dziedzinie wyborów, w celu promowania odpornych procesów wyborczych i stosowania dalszych praktycznych środków na rzecz ochrony infrastruktury wyborczej przed zagrożeniami, w tym przed cyberatakami</i>	wyborczych na różne rodzaje zagrożeń, w szczególności w obszarze kryminalistyki internetowej, dezinformacji i cyberbezpieczeństwa wyborów. Do tej pory mechanizm ten wykorzystwały Rumunia, Litwa i Szwecja. W oparciu o ten mechanizm Komisja wraz z ENISA i Parlamentem Europejskim zorganizowała 21 listopada 2023 r. ćwiczenie symulacyjne w celu wsparcia cyberbezpieczeństwa w procesach wyborczych, na podstawie wniosków wyciągniętych z ćwiczenia przeprowadzonego w 2019 r. Mechanizm wykorzystano również do wsparcia prac Komisji i państw członkowskich w zakresie przygotowania kompendium e-głosowania i wytycznych zawierających dobre praktyki wyborcze w odpowiedzi na kwestię uczestnictwa obywateli z niepełnosprawnościami w procesie wyborczym. <u>Przydatne linki:</u> Europejska sieć współpracy w zakresie wyborów W stronę cyberbezpieczeństwa wyborów europejskich w 2019 r. Unijne ćwiczenie w dziedzinie cyberbezpieczeństwa: wolne i uczciwe wybory europejskie (europa.eu)
	<i>Komisja zorganizuje spotkanie wysokiego szczebla z udziałem różnych organów odpowiedzialnych za wybory poświęcone wyzwaniom przedstawionym w niniejszym planie.</i>	Spotkanie wysokiego szczebla poświęcone wyborom odbyło się w dniach 23–24 października 2023 r. w Brukseli. W spotkaniu tym – zorganizowanym przez Komisję Europejską – wzięły udział różne organy krajowe i zainteresowane strony, i a jego głównym tematem było uczestniczenie w demokracji i uczciwość wyborów. Podczas spotkania krajowi decydenci i praktycy mieli szansę wzięcia udziału w dyskusjach i wymianach najlepszych praktyk w zakresie wspierania frekwencji, umożliwienia obywatelom uczestnictwa w wyborach w sposób sprzyjający włączeniu społecznemu, jak również innych środków na rzecz odporności systemów wyborczych oraz wolności i przejrzystości wyborów w całej Unii.
	<i>Zacieśnienie współpracy w zakresie równego traktowania i wyważone relacje medialne podczas wyborów</i>	W celu zacieśnienia współpracy między właściwymi organami odpowiedzialnymi za politykę medialną a właściwymi organami kompetentnymi w kwestiach wyborczych w maju 2022 r. zorganizowano wspólne spotkanie Europejskiej Grupy Regulatorów ds. Audiowizualnych Usług Medialnych (ERGA), systemu wczesnego ostrzegania i europejskiej sieci współpracy w zakresie wyborów, aby przedyskutować kwestie równego traktowania i przekazu medialnego w czasie wyborów. W marcu 2023 r. odbyło się spotkanie uzupełniające tych samych podmiotów, którego celem było przede wszystkim omówienie najlepszych sposobów zwalczania dezinformacji, w tym dyskusja na temat działań następnych w stosunku do

Obszar europejskiego planu działania na rzecz demokracji	Cele i działania	Aktualna sytuacja/wyniki
		wzmocnionego kodeksu postępowania w zakresie zwalczania dezinformacji, w kontekście organizacji wyborów do Parlamentu Europejskiego w 2024 r. <u>Przydatne linki:</u> Wspólne spotkanie – podsumowanie spotkania zorganizowanego w maju 2022 r. Wspólne spotkanie – podsumowanie spotkania zorganizowanego w marcu 2023 r.
	<i>Przygotowanie kompedium praktyk w zakresie e-głosowania</i>	Komisja opublikowała kompendium e-głosowania i innych praktyk w dziedzinie ICT. Zostało ono przygotowane we współpracy z państwami członkowskimi w ramach europejskiej sieci współpracy w zakresie wyborów (ECNE) w oparciu o wiedzę ekspercką Rady Europy. Wkład, który stał się podstawą kompendium, został wniesiony przez członków nieformalnych podgrup ekspertów ECNE ds. e-głosowania, a także wykorzystano krótkie badanie dotyczące praktyk w zakresie e-głosowania i ICT stosowanych w procesach wyborczych, przygotowane przez sieć naukowców w dziedzinie obywatelstwa. <u>Przydatne linki:</u> Demokracja i prawa wyborcze – działania Komisji Kompedium e-głosowania i innych praktyk w dziedzinie ICT Badanie dotyczące praktyk w zakresie e-głosowania w UE
	<i>Ułatwianie współpracy między sieciami UE a krajami partnerskimi i organizacjami międzynarodowymi w celu budowania zdolności i wymiany najlepszych praktyk w zakresie przeciwdziałania zagrożeniom wyborczym oraz promowania wysokich standardów międzynarodowych</i>	Komisja i ESDZ zintensyfikowały działania na rzecz ułatwienia współpracy między UE, organizacjami międzynarodowymi i krajami partnerskimi w celu budowania zdolności i wymiany najlepszych praktyk w zakresie przeciwdziałania zagrożeniom wyborczym i ochrony procesów demokratycznych. W grudniu 2021 r. uruchomiono globalną inicjatywę Drużyny Europy na rzecz demokracji (TED). Ten innowacyjny mechanizm koordynacji łączący UE i 14 państw członkowskich stanowi wkład w spójność polityki w tym obszarze. Ustanowiono w nim wspólne cele zgodne z priorytetami przewidzianymi w Planie działania dotyczącym praw człowieka i demokracji na lata 2020–2024, w trzech głównych obszarach: „rozliczalności i praworządności”, „udziału w życiu politycznym i obywatelskim”, „mediów i umiejętności cyfrowych”. W mechanizmie tym zostanie też uwzględniona sieć na rzecz demokracji, która jest otwarta dla społeczeństwa obywatelskiego i wyspecjalizowanych podmiotów międzynarodowych i którą uruchomiono w czerwcu 2023 r.

Obszar europejskiego planu działania na rzecz demokracji	Cele i działania	Aktualna sytuacja/wyniki
	w stosowaniu nowych technologii	W tym celu opracowano i wdrożono szereg programów w zakresie współpracy na rzecz rozwoju, w dziedzinie wsparcia demokracji. Przykładem jest program o wartości 42 mln EUR w ramach inicjatywy „Kobiety i młodzież w życiu demokratycznym” (WYDE). Pierwszy z jego komponentów, WYDE zaangażowanie obywatelskie, wdrożony przez partnerstwo europejskie na rzecz demokracji (EPD), uruchomiono w 2022 r. Pomaga on również delegaturze Unii w realizacji krajowej strategii na rzecz praw człowieka i państw demokratycznych w drodze finansowania oddolnych organizacji młodzieżowych zaangażowanych w rzecznictwo w dziedzinie reform demokratycznych, działania związane z rozliczalnością i obserwację wyborów krajowych. Komponent WYDE inter pares przyczynia się do zacieśnienia współpracy wewnątrzparlamentarnej przy szczególnym nacisku na włączanie kobiet i młodzieży do życia politycznego. 28 marca 2023 r. podczas wydarzenia towarzyszącego szczytowi Dania i Komisja Europejska uruchomiły też inicjatywę na rzecz e-demokracji (DDI) – program z udziałem wielu darczyńców mający na celu wspieranie lokalnego społeczeństwa obywatelskiego w ochronie i propagowaniu demokracji sprzyjającej włączeniu społecznemu w epoce cyfrowej, ze szczególnym naciskiem na równy dostęp do technologii cyfrowych, włączenie młodzieży, sprawiedliwość klimatyczną i zarządzanie ryzykiem związanym z AI (wsparcie UE wynosi 11 mln EUR). UE wspiera również wdrażanie zaleceń UNESCO dotyczących etyki w zakresie AI, a także wytycznych UNESCO w zakresie zarządzania platformami cyfrowymi. Celem tych dwóch działań jest ochrona praw człowieka w kontekście rozwoju AI i opracowywanie procesów regulacyjnych w odniesieniu do platform cyfrowych w skali światowej. W kontekście rozszerzania UE Komisja od 2017 r. finansuje działania wspierające podejmowane przez ODIHR, których celem są działania następcze w odniesieniu do zaleceń wyborczych i wspieranie reformy ordynacji wyborczej na Bałkanach Zachodnich. Obecna faza (przy budżecie wynoszącym 1,7 mln EUR) potrwa do połowy 2024 r. Na poziomie dwustronnym zapewniono finansowanie szeregu dodatkowych inicjatyw w celu wspierania udziału społeczeństwa obywatelskiego w procesach wyborczych i debacie demokratycznej. Uczestnictwo UE w pierwszym (2021 r.) i drugim (2023 r.) szczycie na rzecz demokracji stanowiło okazję do wzmocnienia sojuszy na rzecz demokracji i zaprezentowania wykonanej przez UE pracy w obszarze wspierania demokracji na całym świecie. UE brała udział w „Roku Działania” poprzedzającym drugi szczyt w drodze zaangażowania się w koalicję wielu zainteresowanych stron, tzw. „kohorty na rzecz demokracji”, skupiające się na „zaangażowaniu politycznym i obywatelskim młodzieży” i „demokracji deliberatywnej”. <u>Przydatne linki:</u> Drużyna Europy dla demokracji (TED) Inicjatywa Drużyny Europy i baza danych dotyczących wspólnego programowania (europa.eu)

Obszar europejskiego planu działania na rzecz demokracji	Cele i działania	Aktualna sytuacja/wyniki
		Propagowanie demokracji sprzyjającej włączeniu społecznemu w epoce cyfrowej: UE i Dania uruchamiają inicjatywę na rzecz e-demokracji (europa.eu) Szczyt na rzecz demokracji: UE uruchamia istotne programy, aby wzmocnić pozycję młodzieży jako kluczowych podmiotów demokracji (europa.eu) Szczyt na rzecz demokracji: Szczyt w marcu 2023 r. Wsparcie na rzecz reform ordynacji wyborczej na Bałkanach Zachodnich OBWE Kohorta na rzecz uczestnictwa młodzieży w życiu demokratycznym
	<i>Wzmocnienie zdolności unijnych misji obserwacji wyborów w państwach trzecich w zakresie obserwacji i oceny internetowych kampanii wyborczych oraz podejmowania działań następczych w kwestii własnych zaleceń</i>	W latach 2021–2022 UE zrealizowała 35 misji obserwacji wyborów, misji ekspertów ds. wyborów i misji powyborczych. Obecnie w każdej misji obserwacji wyborów z ramienia UE, której zalecenia rozszerzono na obserwację mediów społecznościowych, spójnie stosuje się rzetelną metodologię i towarzyszące jej narzędzia umożliwiające działalność w tym obszarze. Obserwacja mediów społecznościowych jest obecnie domyślną częścią działań podstawowego zespołu ekspertów każdej misji obserwacji wyborów. W ramach trwającej współpracy z organizacjami, które zatwierdziły Deklarację zasad międzynarodowej obserwacji wyborów, Europejska Służba Działań Zewnętrznych prowadzi grupie roboczej ds. wpływu ochrony danych na uczciwość wyborów. Celem jest określenie głównych zasad i dobrych praktyk, którymi należy się kierować, aby zapewnić ochronę danych w procesie wyborczym, a tym samym zwiększyć uczciwość wyborów i chronić prawo wyborców do prywatności i dostępu do dokumentów urzędowych. Wcześniej, w grudniu 2022 r. na posiedzeniu plenarnym poświęconym Deklaracji zasad międzynarodowej obserwacji wyborów, zorganizowanemu w Brukseli przez ESDZ i Parlament Europejski, przyjęto wykorzystywane obecnie wspólne (niewiążące) wytyczne w zakresie obserwacji internetowych kampanii i głównych zasad w odniesieniu do wyborczych ICT. <u>Przydatne linki:</u> Misje obserwacji wyborów z ramienia UE Deklaracja zasad międzynarodowej obserwacji wyborów Wytyczne w zakresie obserwacji kampanii wyborczych prowadzonych na portalach społecznościowych

Obszar europejskiego planu działania na rzecz demokracji	Cele i działania	Aktualna sytuacja/wyniki
	<i>Zachęcanie do wykorzystywania funduszy strukturalnych UE do finansowania społeczeństwa obywatelskiego oraz budowania zdolności i infrastruktury instytucjonalnej/administracyjnej na potrzeby deliberatywnej aktywności obywatelskiej i udziału w życiu politycznym</i>	Komisja koordynowała szereg wydarzeń i projektów mających na celu podnoszenie świadomości i budowanie zdolności na rzecz zaangażowania obywateli w tworzenie i realizację polityki spójności w szerszym, strategicznym kontekście polityki UE. Fundamentem unijnej polityki spójności jest zasada partnerstwa. Zapewnienie zainteresowanym stronom – a za ich pośrednictwem również obywatelom – możliwości wypowiedzenia się na temat decyzji, które dotyczą ich bezpośrednio, odgrywa istotną rolę w egzekwowaniu legalności kształtowania polityki UE i w zakresie demokratycznej rozliczalności UE i organów krajowych w odniesieniu do inwestycji. Kodeks postępowania w zakresie partnerstwa zapewnia zaangażowanie władz regionalnych, lokalnych i miejskich, a także społeczeństwa obywatelskiego, partnerów środowiskowych i społecznych oraz organizacji pozarządowych w opracowywanie i realizację projektów inwestycyjnych w terenie. W 2022 r. Komisja uruchomiła europejską wspólnotę praktyków ds. partnerstwa, w której skład wchodzi 159 przedstawicieli społeczeństwa obywatelskiego, organów publicznych oraz zainteresowanych stron na szczeblu regionalnym i lokalnym i która ma na celu promowanie partnerstwa we wdrażaniu funduszy unijnych. Sieć ta dostarczyła konkretnych wytycznych dotyczących ram polityki partnerstwa, a także narzędzi służących wzmocnieniu partnerstwa w całej UE. W polityce spójności planuje się ponadto zainwestowanie 26,9 mld EUR w ramach celu politycznego „Europa bliżej obywateli” dzięki umożliwieniu władzom lokalnym realizacji zintegrowanych inwestycji ukierunkowanych na konkretny obszar w całej Europie przy ścisłym zaangażowaniu społeczności lokalnej i innych zainteresowanych stron. W lipcu 2020 r. Komisja i OECD rozpoczęły współpracę w celu zaoferowania wsparcia technicznego organom publicznym i organizacjom społeczeństwa obywatelskiego, które chcą wdrożyć procesy deliberatywne (np. obywatelskie jury, głosowanie, budżetowanie) w kontekście opracowywania, realizacji i monitorowania inwestycji finansowanych z EFRR, FST i Funduszu Spójności. Po zakończeniu etapu pierwszego publikacją sprawozdania końcowego pt. „Engaging citizens in cohesion policy” [„Zaangażowanie obywateli w politykę spójności”], etap drugi rozpoczął się w lipcu 2022 r. Obecnie w Belgii, Włoszech, Polsce, Rumunii i Hiszpanii trwa lub jest przygotowywanych osiem procesów deliberacyjnych. Innym przykładem jest projekt pilotażowy, dotyczący zaangażowania obywateli w zieloną infrastrukturę na obszarach miejskich, realizowany w 2022 r. w 10 miastach europejskich. Publikację na temat tych prac można znaleźć w formie Atlasu dostępnego w internecie, który zawiera m.in. uzasadnienie i wskazówki dotyczące zaangażowania obywateli na poziomie miast. Komisja opracowuje pakiet szkoleniowy dotyczący współtworzenia i praktyk deliberacyjnych, przeznaczony dla administracji publicznych na wszystkich szczeblach sprawowania rządów. Pakiet ten obejmuje szkolenie instruktorów.

Obszar europejskiego planu działania na rzecz demokracji	Cele i działania	Aktualna sytuacja/wyniki
		Oczekuje się, że cały pakiet zostanie udostępniony za pośrednictwem platformy „EU Academy” w pierwszym kwartale 2024 r. Komisja opracowuje również badanie na temat roli przestrzeni publicznej w umożliwianiu stosowania praktyk demokratycznych. Jest to część szerszej wizji, w której uwzględnia się potrzebę ponownego zdefiniowania infrastruktur demokratycznych. Sprawozdanie z cyklu „Nauka na rzecz polityki” oparte na wkładzie ekspertów z całego świata ma zostać opublikowane wczesną jesienią 2024 r. We wrześniu 2021 r. Komisja uruchomiła Centrum Kompetencji ds. Demokracji Uczestniczącej i Deliberatywnej w celu budowania zdolności i najlepszych praktyk w zakresie partycypacyjnego i deliberatywnego zaangażowania obywateli, z uwzględnieniem wszystkich szczebli sprawowania rządów. Centrum Kompetencji wspiera służby Komisji i państwa członkowskie z wykorzystaniem najbardziej aktualnych materiałów na temat demokracji uczestniczącej i deliberatywnej. Jeżeli chodzi o działania zewnętrzne, w ramach ISWMR – „Globalny wymiar Europy” program na rzecz społeczeństwa obywatelskiego (1,5 mld EUR) promuje społeczeństwo obywatelskie jako podmioty sprawujące rządy, a program na rzecz praw człowieka i demokracji (1,5 mld EUR) obejmuje ukierunkowane działania mające na celu ochronę i budowanie zdolności społeczeństwa obywatelskiego i obrońców praw człowieka w zakresie tych praw i demokracji. Na przykład UE wspiera (kwotą 30 mln EUR) program <i>Protect.Defenders.eu</i>, który zapewnia wsparcie socjalne obrońcom praw człowieka na świecie. UE sfinansowała również system na rzecz otoczenia sprzyjającego działalności społeczeństwa obywatelskiego EU SEE (50 mln EUR), który będzie monitorował to otoczenie i zapewniał wczesne ostrzeżenie w czasach zmian, a także długoterminowe budowanie zdolności i elastyczne wsparcie finansowe. Unijny program na rzecz edukacji i podnoszenia świadomości na temat rozwoju (DEAR) (186 mln EUR) obejmuje współpracę z europejskimi organizacjami społeczeństwa obywatelskiego i władzami lokalnymi, aby umożliwić obywatelom UE stawianie czoła globalnym wyzwaniom i kryzysom oraz aby propagować europejskie wartości, sprawiedliwość, prawa człowieka i demokrację, współodpowiedzialność, słusność i zrównoważony rozwój na szczeblu lokalnym i globalnym. Komisja zapewnia również istotne wsparcie finansowe społeczeństwu obywatelskiemu na Bałkanach Zachodnich i w Turcji. W ramach IPA II (2014–2020) UE przekazała około 333 mln EUR społeczeństwu obywatelskiemu i mediom w całym regionie za pośrednictwem programu Instrumentu na rzecz Społeczeństwa Obywatelskiego i Mediów. Na lata 2021–2023 przydzielono już 218,5 mln EUR, a na lata 2024–2027 przewidziane są podobne kwoty. Wsparcie udzielane jest za pośrednictwem wielu kanałów i na wiele sposobów, w tym w postaci dotacji dla organizacji społeczeństwa obywatelskiego zajmujących się różnymi zagadnieniami i w postaci pomocy technicznej w celu budowania

Obszar europejskiego planu działania na rzecz demokracji	Cele i działania	Aktualna sytuacja/wyniki
		zdolności tych organizacji. Między innymi Europejski Fundusz na rzecz Demokracji wdraża elastyczny system redystrybucji dotacji na rzecz wsparcia prodemokratycznego w szybko zmieniających się środowiskach (np. finansowanie przedsiębiorstw typu start-up, finansowanie podstawowe i pomostowe, wsparcie dla inicjatyw na małą skalę). Dalsze wsparcie jest przekazywane w ramach Europejskiego Instrumentu na rzecz Wspierania Demokracji i Praw Człowieka. <u>Przydatne linki:</u> Engaging citizens in cohesion policy: pilot project final report [Angażowanie obywateli w politykę spójności: sprawozdanie końcowe z projektu pilotażowego] en OECD Centrum Kompetencji ds. Demokracji Uczestniczącej i Deliberatywnej Szczyt na rzecz demokracji: UE uruchamia istotne programy, aby wzmocnić pozycję młodzieży jako kluczowych podmiotów demokracji (europa.eu) Europejski Fundusz na rzecz Demokracji – strona główna (democracyendowment.eu) DEAR: program na rzecz edukacji i podnoszenia świadomości na temat rozwoju (europa.eu) Europejski Instrument na rzecz Wspierania Demokracji i Praw Człowieka – EIDHR
	Wykorzystanie funduszy i możliwości UE w ramach strategii UE na rzecz młodzieży, edukacji obywatelskiej, programu Kreatywna Europa i agendy równościowej w celu wspierania dostępu do demokratycznego uczestnictwa i zaufania do demokracji	Konferencja w sprawie przyszłości Europy była ważnym katalizatorem nowych form uczestnictwa obywateli i procesów deliberacyjnych. Doprowadziła do rozpoczęcia nowej fazy zaangażowania obywateli dzięki nowej generacji europejskich paneli obywatelskich stanowiących część procesu kształtowania polityki Komisji Europejskiej. W ramach wsparcia przygotowywany jest nowy przewodnik określający zasady i formaty uczestnictwa obywateli i procesów deliberacyjnych. Uzupełnieniem tego działania jest nowy internetowy punkt kompleksowej obsługi ds. zaangażowania obywateli, łączący istniejące narzędzia, w szczególności portal konsultacji publicznych, europejską inicjatywę obywatelską i nową interaktywną przestrzeń inspirowaną platformą Konferencji w sprawie przyszłości Europy. Dostępne jest ponadto wiele różnych możliwości finansowania na potrzeby wspierania dostępu do uczestnictwa demokratycznego, zaangażowania obywatelskiego, zaufania do demokracji i badań nad powiązanymi kwestiami, zwłaszcza w kontekście programów „Kreatywna Europa”, Erasmus+ i „Horyzont Europa”. Jest to w pełni zgodne z odpowiednim programem politycznym UE, w szczególności w dziedzinie kultury i mediów, młodzieży, edukacji i badań naukowych. W dziedzinie kultury Komisja opublikowała w czerwcu 2023 r. sprawozdanie pt. „Culture and Democracy – the evidence. How citizens’ participation in cultural activities enhances civic engagement, democracy and social cohesion” [„Kultura i demokracja – dowody. Jak udział obywateli w działaniach kulturalnych zwiększa zaangażowanie obywatelskie, demokrację i spójność społeczną”]. W unijnym planie prac w dziedzinie kultury (na lata 2023–2026) nadal kładzie się

Obszar europejskiego planu działania na rzecz demokracji	Cele i działania	Aktualna sytuacja/wyniki
		nacisk na zwiększanie uczestnictwa w kulturze i roli kultury w społeczeństwie (zdefiniowane jako jeden z czterech priorytetów, w szczególności „Kultura a promowanie demokracji: ku obywatelstwu kulturalnemu w Europie”), przy czym określone są ukierunkowane działania na rzecz umacniania demokracji i zaangażowania obywatelskiego przez uczestnictwo w kulturze. W tym kontekście Komisja zgromadzi konkretne przykłady sposobów tworzenia skutecznej synergii między szkołami a podmiotami kulturalnymi w celu zwiększenia zaangażowania obywatelskiego uczniów oraz wsparcia ich postaw demokratycznych i odporności w ramach dwuletniego projektu „Badanie kultury i demokracji oraz partnerskie uczenie się”. Przykłady te zostaną udostępnione państwu członkowskiemu i zainteresowanym stronom. W drodze szeregu zaproszeń do składania wniosków w ramach programu „Kreatywna Europa” finansuje się projekty dotyczące w szczególności różnych aspektów uczestnictwa demokratycznego, w tym projekty dotyczące przyszłości demokracji, wpływu nierówności, roli kultury w budowaniu demokracji, włączenia społecznego i dialogu międzykulturowego. Na lata 2023 i 2024 ustanowiono działanie, z budżetem wynoszącym 10 mln EUR, służące wsparciu przede wszystkim mediów lokalnych, regionalnych lub śledczych oraz innych mediów istotnych dla demokracji. Stałe wsparcie finansowe udzielane jest również partnerstwom dziennikarskim w celu wspierania odporności mediów, a tym samym – pluralizmu ofert na rynku. Komisja wspiera również wzajemne uczenie się – w tym w kwestiach związanych z edukacją obywatelską, wartościami UE i europejskim wymiarem nauczania – w ramach grupy roboczej ds. równości i wartości w obszarze kształcenia i szkolenia, skupiającej ekspertów w dziedzinie edukacji wyznaczonych przez państwa członkowskie i inne państwa uczestniczące, organizacje zainteresowanych stron i partnerów społecznych. W 2023 r. ta grupa robocza opublikowała dokument tematyczny dotyczący edukacji obywatelskiej. Komisja podjęła szereg działań ukierunkowanych konkretnie na wspieranie uczestnictwa młodzieży, m.in. przez organizację Europejskiego Roku Młodzieży (2022), unijny dialog młodzieżowy i program „Młodzi Ambasadorowie Europejscy”. W ramach programu Erasmus+ na lata 2021–2027 propaguje się uczestnictwo i zaangażowanie obywatelskie w życiu demokratycznym Europy za pośrednictwem wielu źródeł finansowania, w tym działań przeznaczonych specjalnie dla osób młodych, również na szczeblu międzynarodowym (na przykład wspierając organizacje młodzieżowe na Bałkanach Zachodnich lub w południowym regionie Morza Śródziemnego). Dotacje są również dostępne w ramach programu „Obywatele, równość, prawa i wartości” (CERV), w szczególności w ramach zaproszenia do składania wniosków dotyczącego zaangażowania i uczestnictwa obywateli, ogłoszonego pod koniec 2022 r., w którym to zaproszeniu skupiono się na wyborach do Parlamentu Europejskiego w 2024 r. i działaniach

Obszar europejskiego planu działania na rzecz demokracji	Cele i działania	Aktualna sytuacja/wyniki
		niezbędnych do promowania udziału obywateli w tych wyborach oraz do propagowania zaangażowania obywatelskiego w UE. W drodze szeregu zaproszeń do składania wniosków w ramach programu „Horyzont Europa” finansuje się badania dotyczące w szczególności różnych aspektów uczestnictwa demokratycznego, w tym m.in. projekty dotyczące przyszłości demokracji, wpływu nierówności, roli edukacji, wpływu internetowych sieci społecznościowych i nowych mediów. W programie prac na lata 2023–2024 przewidziane są dwa roczne zaproszenia do składania wniosków dotyczących demokracji i dobrych rządów (łączna pula środków wynosi 170 mln EUR), oprócz 125 mln EUR w ramach programu na lata 2021–2022 przeznaczonych na wsparcie 47 realizowanych projektów badawczych. W ramach Instrumentu Wsparcia Technicznego państwa członkowskie mogą w odpowiedzi na wniosek otrzymać wsparcie w celu rozwiązania szeregu problemów w obszarze edukacji, równości, ochrony socjalnej, demokracji, praworządności lub jakości administracji publicznej. <u>Przydatne linki:</u> Komunikat „Konferencja w sprawie przyszłości Europy – Od wizji do konkretnych działań” Przegląd programów i funduszy UE finansowanych z budżetu UE i NextGenerationEU „Culture and democracy, the evidence. How citizens’ participation in cultural activities enhances civic engagement, democracy and social cohesion: lessons from international research” [„Kultura i demokracja – dowody. Jak udział obywateli w działaniach kulturalnych zwiększa zaangażowanie obywatelskie, demokrację i spójność społeczną: wnioski z badań międzynarodowych”] Platforma Rezultatów Programu Erasmus+ Europejskie platformy medialne wspierane przez UE „Horyzont Europa”: programy prac oraz finansowanie badań naukowych i innowacji na rzecz demokracji i dobrych rządów (europa.eu) Instrument Wsparcia Technicznego (TSI) (europa.eu)
	<i>Walka z nawoływaniem do nienawiści i propagowanie szacunku w debacie publicznej poprzez rozszerzenie wykazu przestępstw UE o przestępstwa</i>	W 2021 r. Komisja przyjęła komunikat w sprawie bardziej inkluzywnej i bezpiecznej Europy, rozszerzający wykaz przestępstw UE o nawoływanie do nienawiści i przestępstwa z nienawiści, również z myślą o wspieraniu godnego, wspomagającego i bezpieczniejszego środowiska na potrzeby debaty publicznej. Toruje to drogę przyszłej decyzji Rady o rozszerzeniu wykazu przestępstw UE na podstawie art. 83 ust. 1 Traktatu o przestępstwa z nienawiści i nawoływanie do nienawiści, w tym nawoływanie do nienawiści w internecie.

Obszar europejskiego planu działania na rzecz demokracji	Cele i działania	Aktualna sytuacja/wyniki
	z nienawiści i nawoływanie do nienawiści	Nadal trwają dyskusje w Radzie na temat decyzji o rozszerzeniu wykazu przestępstw UE o nawoływanie do nienawiści i przestępstwa z nienawiści. W ramach IPA II Komisja finansuje program „Sieć sprawozdawczości na temat różnorodności 2.0” (1 mln EUR; sierpień 2020 r. – sierpień 2024 r.), który uprawnia regionalną sieć organizacji społeczeństwa obywatelskiego do współpracy mającej na celu oddziaływanie na jakość przekazów medialnych wpływających na postrzeganie pochodzenia etnicznego, religii i płci jako pilnych obszarów tematycznych istotnych dla ogólnego poziomu zrozumienia i tolerancji na Bałkanach Zachodnich. Projekt ten polega na dostarczaniu całemu społeczeństwu obywatelskiemu narzędzi, zasobów i dowodów w celu promowania bardziej inkluzywnych mediów oraz skutecznego kształtowania polityki na rzecz zwiększenia tolerancji. W ramach IPA II i III Komisja wspiera prace Rady Europy w zakresie walki z dyskryminacją i nawoływaniem do nienawiści na Bałkanach Zachodnich, wykorzystując do tego specjalny komponent instrumentu horyzontalnego UE–Rada Europy (12 mln EUR). W drodze regionalnej i dostosowanej do specyfiki poszczególnych państw pomocy technicznej Komisja wspiera dostosowanie do norm europejskich i zaleceń Komisji w dziedzinie praw podstawowych zawartych w sprawozdaniu krajowym. <u>Przydatne linki:</u> Komunikat „Bardziej inkluzywna i bezpieczna Europa” Reporting Diversity Network – Sieć sprawozdawczości na temat różnorodności
Wzmocnienie wolności mediów i pluralizmu mediów	Zalecenie w sprawie zapewnienia ochrony i bezpieczeństwa dziennikarzom i innym pracownikom sektora mediów oraz wzmocnienia ich pozycji w Unii Europejskiej, z uwzględnieniem nowych zagrożeń internetowych, z którymi mierzą się w szczególności dziennikarki	W zaleceniu z 2021 r. w sprawie bezpieczeństwa dziennikarzy, przyjętym we wrześniu 2021 r., zaproponowano działania, za pomocą których państwa członkowskie mogłyby poprawić to bezpieczeństwo. Zawiera ono szereg praktycznych środków dotyczących skutecznych i bezstronnych postępowań przygotowawczych i sądowych, niezależnych mechanizmów reagowania i wsparcia, dostępu do obiektów i źródeł informacji, bezpieczeństwa podczas demonstracji, szkoleń oraz bezpieczeństwa w internecie i wzmocnienia pozycji cyfrowej. Zalecono wzmoczone środki ochrony osób szczególnie narażonych na groźby i ataki, w tym dziennikarek, dziennikarzy i dziennikarek należących do mniejszości oraz dziennikarzy i dziennikarek relacjonujących kwestie równościowe. W lipcu 2023 r. Komisja rozpoczęła niezależne badanie zewnętrzne w celu zebrania informacji na temat działań państw członkowskich służących wdrożeniu zalecenia. Badanie będzie obejmowało opracowanie arkuszy informacyjnych dotyczących poszczególnych państw i ocenę praktyk krajowych, a także opracowanie kluczowych wskaźników oraz metodyki monitorowania i oceny. Metodyka ta będzie wykorzystywana w przyszłych sprawozdaniach i oczekuje się, że poprawi ona kompletność i spójność sprawozdawczości w ramach zalecenia. Wstępne ustalenia z badania omówiono na czwartej edycji Forum Mediów Informacyjnych, które odbyło się 4 grudnia

Obszar europejskiego planu działania na rzecz demokracji	Cele i działania	Aktualna sytuacja/wyniki
		2023 r. w Brukseli. Komisja nadal finansuje również działania polegające głównie na udzielaniu pomocy prawnej i praktycznej dziennikarzom w UE i poza nią. W ramach IPA III Komisja finansuje program „SafeJournalists Network” (1,44 mln EUR; kwiecień 2023 r. – lipiec 2026 r.), realizowany przez konsorcjum, którym kieruje Stowarzyszenie Niezależnych Dziennikarzy Serbii. Program ten ma przyczynić się do stworzenia sprzyjającego otoczenia dzięki wsparciu regionalnej platformy wczesnego ostrzegania, w której zgłasza się przypadki ataków i gróźb wobec dziennikarzy, oraz dalszej współpracy z organami ścigania i organami sądowymi, a także dzięki wsparciu odpowiednich i szybkich działań następczych w takich przypadkach. W ramach instrumentu horyzontalnego z Radą Europy zarówno alokacje regionalne, jak i alokacje dla poszczególnych krajów na Bałkanach Zachodnich służą wsparciu praw i obowiązków podmiotów medialnych zgodnie ze standardami europejskimi oraz ulepszeniu ram prawnych (4 mln EUR, styczeń 2023 r. – grudzień 2026 r.). <u>Przydatne linki:</u> Zalecenie Komisji w sprawie zapewnienia ochrony i bezpieczeństwa dziennikarzom i innym pracownikom sektora mediów oraz wzmocnienia ich pozycji w Unii Europejskiej Strona główna – SafeJournalists Promowanie i ochrona wolności wypowiedzi i mediów – instrument horyzontalny (coe.int)
	<i>Prowadzony w ramach europejskiego forum mediów informacyjnych ustrukturyzowany dialog z państwami członkowskimi, zainteresowanymi stronami i organizacjami międzynarodowymi w celu przygotowania i wdrożenia zalecenia</i>	Zorganizowany dialog na temat bezpieczeństwa dziennikarzy na potrzeby przygotowania zalecenia miał miejsce podczas pierwszej edycji Europejskiego Forum Mediów Informacyjnych (23–25 marca 2021 r.). W forum tym wzięli udział przedstawiciele odpowiednich zainteresowanych stron, w tym instytucje międzynarodowe, krajowe i unijne, stowarzyszenia dziennikarzy i wydawców, badacze, organizacje pozarządowe i platformy internetowe. Po omówieniu transformacji mediów i innowacji podczas drugiej i trzeciej edycji forum 4 grudnia 2023 r. w Brukseli odbyła się nowa edycja forum, której celem było omówienie wstępnych ustaleń niezależnego badania zewnętrznego dotyczącego działań państw członkowskich służących wdrożeniu zalecenia. <u>Przydatne linki:</u> Sprawozdanie z wydarzenia dotyczącego zorganizowanego dialogu na temat bezpieczeństwa dziennikarzy Europejskie Forum Mediów Informacyjnych na temat bezpieczeństwa dziennikarzy

Obszar europejskiego planu działania na rzecz demokracji	Cele i działania	Aktualna sytuacja/wyniki
	<i>Trwale finansowanie projektów koncentrujących się na prawnej i praktycznej pomocy dla dziennikarzy w UE i poza nią, w tym szkolenia w zakresie bezpieczeństwa i cyberbezpieczeństwa dla dziennikarzy oraz wsparcie dyplomatyczne</i>	Komisja finansuje projekty dotyczące pomocy prawnej i praktycznej dla dziennikarzy zarówno w państwach członkowskich, jak i na całym świecie. Działania koncentrują się na wsparciu w sytuacjach nadzwyczajnych i szybkim reagowaniu na naruszenia wolności prasy i mediów oraz na budowaniu zdolności i rozwoju zawodowym dziennikarzy. W ramach drugiej edycji projektu pilotażowego dotyczącego szybkiego reagowania w kwestii wolności mediów (Media Freedom Rapid Response, MFRR-II), która trwa do października 2023 r., odnotowano 669 zgłoszeń dotyczących 1 121 zaatakowanych osób lub podmiotów. W 11 państwach zaoferowano wsparcie finansowe w 22 sprawach sądowych dotyczących mediów i dziennikarzy, którzy spotkali się z groźbami prawnymi. Jeżeli chodzi o fundusz nadzwyczajny na wsparcie praktyczne, w ramach projektu wpłynęło 457 wniosków o wsparcie praktyczne, a w 44 z tych przypadków przyznano dotacje o średniej wartości 1 600 EUR. Jeżeli chodzi o rzecznictwo i podnoszenie świadomości w dziedzinie wolności mediów i bezpieczeństwa dziennikarzy, w ramach MFRR opublikowano 94 oświadczenia i listy otwarte dotyczące kluczowych kwestii związanych z wolnością prasy i mediów w 27 państwach. Czwarta edycja MFRR rozpoczęła się w listopadzie 2023 r. i potrwa do końca października 2025 r. Projekt Free Media Hub EAST, rozpoczęty w lipcu 2023 r., będzie polegał na wspieraniu istniejących i ugruntowanych niezależnych rosyjskich i białoruskich mediów działających w UE. Będzie on obejmował przyznanie ponad 2,2 mln EUR w formie dotacji, udzielanie pomocy i wsparcia psychologicznego, inwestowanie w rozwiązania technologiczne i zacieśnienie współpracy między lokalnymi ośrodkami w UE, w których znajdują się te wygnane z kraju media (głównie Czechy, Niemcy, Polska, Łotwa, Litwa). Dzięki funduszowi na rzecz transgranicznego dziennikarstwa śledczego IJ4EU prawie 300 dziennikarzy w całej UE mogło prowadzić współpracę śledczą w sprawach ponadnarodowych w interesie publicznym. Z funduszu IJ4EU przeznaczono 1 110 868,65 EUR na 43 projekty. Dodatkowe 15 000 EUR przyznano trzem zespołom dziennikarskim w ramach nagrody IJ4EU Impact Award. Zaoferowano również specjalistyczne szkolenie i mentoring dla freelancerów oraz udzielono pomocy praktycznej, prawnej i redakcyjnej wszystkim beneficjentom dotacji, a także zapewniono wsparcie rzecznicze w przypadku naruszeń wolności prasy. Wsparcie dla dziennikarstwa śledczego będzie kontynuowane w ramach projektu „Wspólna inicjatywa na rzecz dziennikarstwa śledczego”, realizowanego od lipca 2023 r. do czerwca 2025 r. Poza UE delegatury nadal wdrażają środki zgodne z podręcznikiem na temat bezpieczeństwa dziennikarzy. Opracowano materiały szkoleniowe i informacyjne dla delegatur Unii na potrzeby zajmowania się przypadkami nadużyć wobec dziennikarzy. UE udziela również wsparcia w postaci dotacji na działania realizowane przez organizacje społeczeństwa obywatelskiego i organizacje medialne w celu zapewniania pomocy prawnej, budowania zdolności, wsparcia finansowego oraz szkoleń w zakresie bezpieczeństwa i cyberbezpieczeństwa. UE kontynuuje pomoc finansową i techniczną,

Obszar europejskiego planu działania na rzecz demokracji	Cele i działania	Aktualna sytuacja/wyniki
		współpracując z partnerami w sektorze mediów i innymi zaufanymi podmiotami, takimi jak Europejski Fundusz na rzecz Demokracji. Większość delegatur UE uznała wolność wypowiedzi/wolność mediów i bezpieczeństwo dziennikarzy za kluczowy priorytet w strategiach krajowych dotyczących praw człowieka na lata 2021–2024. Do przykładów należy program na rzecz praw człowieka i demokracji w ramach ISWMR – „Globalny wymiar Europy”, który służy m.in. wspieraniu projektów ukierunkowanych na poprawę umiejętności zawodowych, zdolności i możliwości dziennikarzy, blogerów i pracowników mediów. Za jego pomocą wspierane są również inicjatywy mediów w zakresie samoregulacji i ustanawiania norm. W ramach tego programu UE przyznała środki finansowe dla poszczególnych państw na lata 2022–2023 (zarządzane przez delegatury Unii), które to środki umożliwiają realizację lokalnych działań przyczyniających się do osiągnięcia tych celów. Program ISWMR obejmuje również globalne działanie na rzecz wspierania mediów i wykorzystania nowych technologii w celu promowania i ochrony demokracji, przeciwdziałania zagrożeniom dla demokracji i procesów wyborczych, ochrony niezależności mediów i stawiania czoła wyzwaniom związanym z nowymi technologiami. Dzięki instrumentowi IPA (program Instrumentu na rzecz Społeczeństwa Obywatelskiego i Mediów) Komisja ma ugruntowane doświadczenie we wspieraniu niezależnych mediów i pluralizmu mediów na Bałkanach Zachodnich i w Turcji za pomocą szeregu kompleksowych i specjalistycznych programów regionalnych, których wartość przekracza 42 mln EUR (październik 2023 r.). Programy te dotyczą różnych systemowych aspektów wolności mediów, ale głównie szerszych aspektów otoczenia sprzyjającego mediom (w tym bezpieczeństwa dziennikarzy, zwalczania dezinformacji itp.), dostępu do finansowania i stabilności gospodarczej, profesjonalnych standardów mediów i wysokiej jakości treści. Do przykładów należą: • program „Wsparcie wolności i pluralizmu mediów na Bałkanach Zachodnich” (10 mln EUR, marzec 2023 r. – sierpień 2025 r.), który miał na celu poprawę stabilności gospodarczej niezależnych mediów i zwiększenie ich zdolności w zakresie wysokiej jakości reporterstwa oraz ułatwienie regionalnej wymiany i tworzenia sieci kontaktów między mediami a innymi podmiotami rynku mediów; • trzy bezpośrednie dotacje na działania dla Europejskiego Funduszu na rzecz Demokracji na potrzeby ukierunkowanego wsparcia dla mediów i podmiotów społeczeństwa obywatelskiego (37,6 mln EUR, z której to kwoty około połowa była przeznaczona na media) oraz roczna dotacja na działalność (2 mln EUR rocznie): elastyczny system redystrybucji dotacji na potrzeby wsparcia prodemokratycznego w szybko zmieniającym się środowisku. W ciągu ostatnich pięciu lat UE sfinansowała również projekty o wartości ponad 120 mln EUR w państwach spoza UE w celu wspierania wolności wypowiedzi i niezależnych mediów. Przykłady działań obejmują:

Obszar europejskiego planu działania na rzecz demokracji	Cele i działania	Aktualna sytuacja/wyniki
		• specjalne wsparcie dla dziennikarzy i mediów w Ukrainie (30 mln EUR); • wsparcie na rzecz niezależnego dziennikarstwa w południowym sąsiedztwie wyniosło 15 mln EUR w 2021 r. Dotacji udzielano za pośrednictwem Europejskiego Funduszu na rzecz Demokracji; • w lutym 2022 r. wszedł w życie znaczący program wspierania rosyjskich niezależnych mediów, obejmujący wsparcie w sytuacjach nadzwyczajnych, a także długoterminowe budowanie zdolności i inne środki wsparcia; • rozpoczęcie procedur wyboru odpowiednich organizacji w celu realizacji działań służących ochronie niezależnych mediów w kontekście partnerstw tematycznych na rzecz praw człowieka i demokracji; • intensyfikacja działań w ramach mechanizmu ProtectDefenders na rzecz ochrony dziennikarzy w państwach dotkniętych kryzysem. W 2021 r. w ramach mechanizmu udzielono wsparcia około 550 dziennikarzom na całym świecie; • w Afganistanie uzgodniono z UNESCO i Internews dwa programy dotyczące mediów w kraju i pracy z zagranicy; • wsparcie dla mediów i <i>Assises de Journalism</i>. W ramach programu na rzecz praw człowieka i demokracji w ramach instrumentu „Globalny wymiar Europy” na lata 2021–2027 przeznaczono szacunkową kwotę 185 mln EUR na wsparcie niezależnych mediów i wykorzystanie cyfryzacji na całym świecie. Nowa ramowa umowa o partnerstwie finansowym w sprawie ochrony niezależnych mediów umożliwi bardziej strategiczną współpracę z wybranymi organizacjami pozarządowymi, które działają na rzecz ochrony wolności mediów na całym świecie. Umowę podpisano na okres czterech lat (2023–2027) z trzema głównymi konsorcjami. Udostępnione zostanie do 20 mln EUR. Celem jest zwiększenie odporności zagrożonych dziennikarzy i mediów; zwalczanie nawoływania do nienawiści, ekstremizmu i dezinformacji; zapewnienie młodym dziennikarzom działającym w trudnych warunkach dostępu do rozwoju zawodowego i możliwości uczenia się; budowa i konsolidacja transgranicznych sieci organizacji zajmujących się rozwojem mediów i organizacji społeczeństwa obywatelskiego. <u>Przydatne linki:</u> Wolność mediów i szybkie reagowanie IJ4 EU – dziennikarstwo śledcze w Europie Podręcznik na temat bezpieczeństwa dziennikarzy Współpraca międzynarodowa i rozwój – zaproszenia do składania wniosków i przetargi Strona główna – SafeJournalists

Obszar europejskiego planu działania na rzecz demokracji	Cele i działania	Aktualna sytuacja/wyniki
		Europejski Fundusz na rzecz Demokracji (EED) (democracyendowment.eu) WB6 MEDIA Wsparcie wolności i pluralizmu mediów na Bałkanach Zachodnich
	<i>Ustanowienie grupy ekspertów ds. powództw typu SLAPP w celu gromadzenia i wymiany najlepszych praktyk w zakresie wsparcia prawnego dla dziennikarzy i innych działań</i>	Grupa ekspertów ds. powództw typu SLAPP (strategiczne powództwa zmierzające do stłumienia debaty publicznej) została utworzona w 2021 r. i wspierała Komisję w przygotowaniu pakietu przeciwko SLAPP. W skład grupy wchodzi prawnicy praktycy i stowarzyszenia zawodów prawniczych. Grupa ta odbyła osiem spotkań. Grupa nadal wspiera państwa członkowskie we wdrażaniu zalecenia. <i>Przydatne linki:</i> Grupa ekspertów ds. przeciwdziałania SLAPP
	<i>Przedstawienie inicjatywy na rzecz ochrony dziennikarzy i społeczeństwa obywatelskiego przed powództwami typu SLAPP</i>	W kwietniu 2022 r. Komisja przedstawiła pakiet środków przeciwdziałających SLAPP, proponując zabezpieczenia legislacyjne w celu ograniczenia nadużywania drogi sądowej przeciwko dziennikarzom i obrońcom praw człowieka, a także szeroki zakres środków o charakterze nielegislacyjnym wspierających działania na szczeblu krajowym w celu wyeliminowania niektórych podstawowych przyczyn SLAPP, takich jak przepisy dotyczące zniesławienia. 30 listopada Parlament Europejski i Rada osiągnęły wstępne porozumienie polityczne w kwestii dyrektywy w sprawie przeciwdziałania SLAPP. W odniesieniu do zalecenia państwa członkowskie powinny co roku przekazywać Komisji dane zagregowane zgromadzone na szczeblu krajowym, począwszy od końca 2023 r., z pełnym poszanowaniem wymogów ochrony danych. Komisja będzie publikować roczne podsumowanie otrzymanych informacji. <i>Przydatne linki:</i> Wniosek dotyczący dyrektywy w sprawie ochrony osób, które angażują się w debatę publiczną, przed ewidentnie bezpodstawnymi lub stanowiącymi nadużycie postępowaniami sądowymi („strategiczne powództwa zmierzające do stłumienia debaty publicznej”)
	<i>Wspieranie współpracy UE między krajowymi radami medialnymi, innymi samoregulacyjnymi organami</i>	Komisja wspiera współpracę między krajowymi radami medialnymi, innymi samoregulacyjnymi organami ds. mediów, niezależnymi regulatorami mediów i sieciami dziennikarzy oraz inicjatywami wspierającymi partnerstwa i standardy dziennikarskie, w szczególności przez wsparcie finansowe projektów realizowanych w ramach różnych programów (np. „Horyzont 2020” i „Horyzont Europa”, „Kreatywna Europa”).

Obszar europejskiego planu działania na rzecz demokracji	Cele i działania	Aktualna sytuacja/wyniki
	<i>ds. mediów, niezależnymi regulatorami mediów i sieciami dziennikarzy oraz inicjatywami wspierającymi partnerstwa i standardy dziennikarskie</i>	Jednym z przykładów jest projekt pilotażowy „Rady ds. mediów w epoce cyfrowej”, który ma na celu podkreślenie ważnej roli rad ds. prasy i mediów w czasach malejącego zaufania do dziennikarzy i mediów w połączeniu z rosnącą dezinformacją w nowych mediach. Obejmuje on analizę wyzwań cyfrowych opartą na czterech głównych elementach: pracach akademickich mających na celu dostarczenie danych i analiz dotyczących istniejących rad ds. prasy, kampanii informacyjnej promującej samoregulację mediów, widoczności rad ds. mediów na arenie międzynarodowej i wymianie prac między nimi oraz poprawie sytuacji istniejących organizacji lub wsparcia dla przyszłych organizacji. Projekt ten będzie kontynuowany w ramach projektu „Rady ds. mediów w epoce cyfrowej 4”, realizowanego od lipca 2023 r. do czerwca 2025 r. Inne projekty obejmują projekty przedłożone w odpowiedzi na zaproszenie do składania wniosków w ramach programu „Horyzont Europa” pt. „Media na rzecz demokracji – media demokratyczne” lub projekt „Europejska wymiana na rzecz doskonałości w dziennikarstwie” (finansowany z programu „Kreatywna Europa”), który zapewnia dziennikarzom centrum wiedzy na potrzeby nawiązywania kontaktów w oparciu o wzajemne zaufanie i wspólne zasady. Innym przykładem jest program „Poprawa jakości informacji i niezależnego dziennikarstwa na Bałkanach Zachodnich i w Turcji II” (2,2 mln EUR; styczeń 2023 r. – grudzień 2025 r.), którego celem jest wzmocnienie opartego na zaufaniu zaangażowania obywateli i mediów, zapewnienie zasobów i stworzenie warunków dla mediów i dziennikarzy do tworzenia wysokiej jakości treści dzięki kształceniu, szkoleniu, mentoringowi i wsparciu redakcyjnemu, wsparciu technicznemu i finansowemu, publikowaniu i promowaniu wybitnych osiągnięć w zakresie wysokiej jakości dziennikarstwa i dziennikarstwa śledczego. W ramach instrumentu horyzontalnego UE i Rady Europy regionalne i krajowe przydziały środków na Bałkanach Zachodnich służą zapewnieniu poszanowania zarówno praw, jak i obowiązków dziennikarzy, stowarzyszeń dziennikarzy, organów samoregulacyjnych i innych organizacji medialnych zgodnie z systemem orzecznictwa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka i standardami Rady Europy, w tym przez współpracę z organami regulacyjnymi ds. mediów i sektorem wymiaru sprawiedliwości (4 mln EUR, styczeń 2023 r. – grudzień 2026 r.). <u>Przydatne linki:</u> Rady ds. mediów w epoce cyfrowej Promowanie i ochrona wolności wypowiedzi i mediów – instrument horyzontalny (coe.int) Projekty programu „Horyzont Europa” dotyczące przyszłości demokracji liberalnej

Obszar europejskiego planu działania na rzecz demokracji	Cele i działania	Aktualna sytuacja/wyniki
	<i>Ustanowienie i opracowanie możliwych dotyczących własności mediów</i> monitora mediów dalszych wytycznych przejrzystości	Projekt pilotażowy dotyczący monitora własności mediów rozpoczął się we wrześniu 2021 r., a jego drugi etap zakończył się we wrześniu 2023 r. Zapewnia on bazę danych zawierającą informacje na temat własności najważniejszych mediów informacyjnych w 27 państwach członkowskich i kontroli nad tymi mediami. Projekt obejmuje najistotniejsze media, które wybrano pod kątem popytu (udział w rynku) lub programu (cytowanie lub rekomendowanie przez inne serwisy informacyjne). Próbkę obejmują zarówno media krajowe, jak i regionalne. Wszystkie dane zebrano z publicznie dostępnych źródeł. We wrześniu 2023 r. Komisja przyjęła wniosek dotyczący rozporządzenia stanowiącego europejski akt o wolności mediów oraz towarzyszące mu zalecenie w sprawie wewnętrznych gwarancji niezależności redakcyjnej i przejrzystości własności w sektorze mediów. W rozporządzeniu określa się szereg wymogów informacyjnych dla dostawców usług medialnych: nazwa prawna, dane do kontaktu, nazwy bezpośrednich lub pośrednich właścicieli i beneficjentów rzeczywistych. W zaleceniu zachęca się państwa członkowskie, aby powierzyły organom regulacyjnym opracowanie i prowadzenie specjalnej bazy danych dotyczących własności mediów internetowych, zawierającej dane zdezagregowane na temat różnych rodzajów mediów. Negocjacje międzyinstytucjonalne trwają. <u>Przydatne linki:</u> Monitor własności mediów w Europie Rozporządzenie „Europejski akt o wolności mediów” Zalecenie w sprawie wewnętrznych gwarancji niezależności redakcyjnej i przejrzystości własności w sektorze mediów
	<i>Wspieranie środków służących przejrzystemu i sprawliwemu przydzielaniu państwowym</i> reklam	We wniosku dotyczącym europejskiego aktu o wolności mediów, przyjętym przez Komisję we wrześniu 2022 r., przewidziane są wymogi dotyczące przydziału reklam państwowych mediom, tak aby były one przydzielane zgodnie z przejrzystymi, obiektywnymi, proporcjonalnymi i niedyskryminacyjnymi kryteriami oraz w drodze otwartych, proporcjonalnych i niedyskryminacyjnych procedur. Państwa członkowskie musiałyby podawać do wiadomości publicznej informacje na temat wydanych kwot i beneficjentów reklamy państwowej. Negocjacje międzyinstytucjonalne dotyczące tego wniosku są w toku. <u>Przydatne linki:</u> Rozporządzenie „Europejski akt o wolności mediów” Zalecenie w sprawie wewnętrznych gwarancji niezależności redakcyjnej i przejrzystości własności w sektorze mediów

Obszar europejskiego planu działania na rzecz demokracji	Cele i działania	Aktualna sytuacja/wyniki
	<i>Analiza wariantów dalszego wspierania różnorodności mediów i promowanie europejskiego podejścia do eksponowania audiowizualnych usług medialnych świadczonych w interesie ogólnym</i>	16 września 2022 r. opublikowano niezależne badanie dotyczące pluralizmu i różnorodności mediów w internecie. Przedstawiono w nim środki legislacyjne i praktyki branżowe związane z eksponowaniem i możliwością znalezienia treści i usług leżących w interesie ogólnym, jak również ocenę skuteczności takich środków. W badaniu stwierdzono, że treści i usługi o coraz większym znaczeniu mogą mieć wpływ na różnorodność ekspozycji i pluralizm mediów. Ocena rzeczywistego wpływu, jaki obecne środki branżowe mogą mieć na pluralizm mediów i na ekspozycję użytkowników na różnorodność mediów, jest jednak trudna. Przyczyny tego stanu rzeczy są związane z wykorzystaniem rekomendacji treści opartych na algorytmach i zwykłym brakiem dostępu do danych. W badaniu zaproponowano i omówiono warianty strategiczne i zalecenia dotyczące sposobu opracowania przejrzystych i rozliczalnych systemów ekspozycji. W 2021 r. w Europejskiej Grupie Regulatorów ds. Audiowizualnych Usług Medialnych (ERGA) odbyły się wymiany najlepszych praktyk i warsztaty dotyczące ekspozycji treści leżących w interesie ogólnym. W wyniku tych działań sporządzono sprawozdanie. We wrześniu zorganizowano warsztaty, które posłużyły do opracowania ostatecznego rezultatu. ERGA kontynuowała prace w 2022 r., opracowując dalsze wytyczne/analizy dotyczące skuteczności algorytmów i systemów rekomendacji w zapewnianiu odpowiedniej ekspozycji audiowizualnych usług medialnych świadczonych w interesie ogólnym, a także ekspozycji utworów europejskich. Odpowiednia ekspozycja audiowizualnych usług medialnych świadczonych w interesie ogólnym na mocy art. 7a zmienionej dyrektywy o audiowizualnych usługach medialnych jest jednym z obszarów, w których nowa Europejska Rada ds. Usług Medialnych ma wydać wytyczne na podstawie przyszłego europejskiego aktu o wolności mediów. Komisja przeznacza również pełną linię budżetową („Działania multimedialne”) na wspieranie tworzenia niezależnych wiadomości na temat spraw UE. Do beneficjentów należą Euronews, sieci radiowe, inicjatywy na rzecz dziennikarstwa opartego na danych lub European Newsroom skupiający czołowe europejskie agencje informacyjne. Uzupełnieniem tych działań jest szereg projektów pilotażowych dotyczących mediów i wzmocnienia pozycji obywateli, takich jak europejskie platformy medialne, których celem jest poprawa dostępu obywateli UE do wiarygodnych informacji, lub apel o przekazywanie osobom młodym wiadomości na temat ważnych i istotnych kwestii w całej Europie, co skutkuje zwiększeniem ich demokratycznego zaangażowania. Dostępne są inne dotacje na wspieranie małych mediów internetowych w prowadzeniu badań i działań w zakresie umiejętności korzystania z mediów w celu wsparcia walki z dezinformacją, a także na wspieranie mediów informacyjnych w obliczu „pustyń informacyjnych”. <u>Przydatne linki:</u> Badanie dotyczące pluralizmu i różnorodności mediów w internecie Europejskie platformy medialne

Obszar europejskiego planu działania na rzecz demokracji	Cele i działania	Aktualna sytuacja/wyniki
		ERGA – sprawozdanie Europejskiej Grupy Regulatorów ds. Audiowizualnych Usług Medialnych Działania multimedialne Kształtowanie cyfrowej przyszłości Europy (europa.eu)
Przeciwdziałanie dezinformacji i manipulacjom informacjami	W tym kontekście służby Komisji i ESDZ będą współpracować z państwami członkowskimi, społeczeństwem obywatelskim i przemysłem nad udoskonaleniem wspólnych definicji i metod w celu zajęcia się różnymi kategoriami dezinformacji i wywierania wpływu.	ESDZ, we współpracy z Komisją, państwami członkowskimi, partnerami międzynarodowymi i innymi zainteresowanymi stronami, poczyniła postępy w pracach nad wspólnym rozumieniem i terminologią, a w czerwcu 2021 r. rozpowszechniono dokument roboczy z propozycją definicji pojęciowej zagranicznych manipulacji informacjami i ingerencji w informacje („FIMI”), która lepiej charakteryzuje zagrożenie w środowisku informacyjnym. Od tego czasu terminologia ta była stosowana w wielu dokumentach Unii Europejskiej i poza nią, w tym w komunikacie ministrów spraw zagranicznych grupy G-7 z 2022 r. i wspólnym oświadczeniu w sprawie współpracy UE–NATO z 2023 r. Przeprowadzono konsultacje ze społeczeństwem obywatelskim, środowiskiem akademickim, sektorem i innymi zainteresowanymi stronami w ramach specjalnej serii okrągłych stołów eksperckich, które odbyły się w latach 2021–2022, oraz współpracy mającej na celu propagowanie wspólnego zrozumienia i zapewnienie zdolności analitycznych odpowiadających kryteriom dotyczącym FIMI. Kontynuowane będą prace – w tym w ramach specjalnych projektów – nad dalszym doskonaleniem zrozumienia poszczególnych elementów definicji FIMI. Społeczeństwo obywatelskie również przyjęło tę definicję do wiadomości, jak wynika ze sprawozdania EU DisinfoLab z 2023 r. <u>Przydatne linki:</u> Strategiczny kompas UE na rzecz bezpieczeństwa i obrony Konkluzje w sprawie zagranicznych manipulacji informacjami i ingerencji w informacje (lipiec 2022 r.) EUvsDisinfo Sprawozdanie z działalności ESDZ w zakresie komunikacji strategicznej za 2021 r.; sprawozdanie z działalności ESDZ w zakresie komunikacji strategicznej za 2022 r. Sprawozdanie roczne grupy G-7 za 2021 r. w ramach mechanizmu szybkiego reagowania Oświadczenie ministrów spraw zagranicznych grupy G-7 z 2022 r. Wspólna deklaracja w sprawie współpracy UE–NATO EU DisinfoLab – FIMI: w kierunku europejskiej redefinicji ingerencji zagranicznej

Obszar europejskiego planu działania na rzecz demokracji	Cele i działania	Aktualna sytuacja/wyniki
	<i>Opracowanie unijnego zestawu narzędzi służących przeciwdziałaniu zagranicznym ingerencjom i działaniom w zakresie wywierania wpływu, w tym nowych instrumentów umożliwiających nakładanie kosztów na sprawców, a także wzmocnienie strategicznych działań komunikacyjnych ESDZ i grup zadaniowych</i>	W kwietniu 2021 r. ESDZ i KE przedstawiły wspólny dokument koncepcyjny dotyczący zestawu narzędzi służących przeciwdziałaniu FIMI, w którym określono cztery wymiary tego zestawu: orientacja sytuacyjna, zwiększanie odporności, zakłócenia/regulacja oraz środki związane z działaniami zewnętrznymi UE, w tym WPZiB i reakcjami dyplomatycznymi. Każdy obszar obejmuje różne rodzaje instrumentów, które mogą zapobiegać oddziaływaniu FIMI albo ograniczać to oddziaływanie, zniechęcać do prowadzenia tych działań lub stanowić reakcję na nie. W marcu 2023 r. Horyzontalna Grupa Robocza ds. Wzmacniania Odporności i Przeciwdziałania Zagrożeniom Hybrydowym (HWP ERCHT) uznała zaktualizowany dokument koncepcyjny dotyczący FIMI oraz istnienie zestawu narzędzi. W lipcu 2022 r. Rada przyjęła konkluzje w sprawie zagranicznych manipulacji informacjami i ingerencji w informacje (FIMI). ESDZ i służby Komisji kontynuowały rozmowy z państwami członkowskimi na temat instrumentów, które umożliwiają zwiększenie kosztów ponoszonych przez sprawców. Trwają działania służące dalszemu zwiększeniu wewnętrznych zdolności i możliwości zespołów i grup zadaniowych ESDZ ds. komunikacji strategicznej, w tym sieci 27 urzędników ds. komunikacji strategicznej kierujących tymi pracami w terenie. UE wykorzystwała również swoje narzędzia dyplomatyczne do zajęcia się problemem FIMI ze strony podmiotów państwowych. Od marca 2022 r. UE nałożyła w szczególności sankcje na Russia Today (RT), Sputnik i inne media w związku z ich kluczową rolą w manipulacji informacjami i ingerencjami w informacje w odniesieniu do agresji na Ukrainę (pełny wykaz w załączniku XV do rozporządzenia 833/2014). Co więcej, kanały publiczne, takie jak EUvsDisinfo, nadal podnoszą świadomość na temat prokremlowskiej manipulacji informacjami i ingerencji w informacje oraz ujawniają skoordynowany charakter takich działań. W 2022 r. projekt EUvsDisinfo dotarł do ponad 2,7 mln osób za pośrednictwem swojej strony internetowej i do kolejnych 19,3 mln osób za pośrednictwem kanałów w mediach społecznościowych. <u>Przydatne linki:</u> Strategiczny kompas Konkluzje w sprawie zagranicznych manipulacji informacjami i ingerencji w informacje (lipiec 2022 r.) EUvsDisinfo Sprawozdanie z działalności ESDZ w zakresie komunikacji strategicznej za 2021 r.; sprawozdanie z działalności ESDZ w zakresie komunikacji strategicznej za 2022 r. Mapa unijnych sankcji

Obszar europejskiego planu działania na rzecz demokracji	Cele i działania	Aktualna sytuacja/wyniki
	Wprowadzenie nowego protokołu na rzecz wzmocnienia istniejących struktur współpracy w celu zwalczania dezinformacji, zarówno w UE, jak i na arenie międzynarodowej	Działania UE w odpowiedzi na bezprecedensowe fale zagranicznych manipulacji informacjami, ingerencji w informacje i dezinformacji w obecnym kontekście geopolitycznym pokazały, że współpraca między różnymi instytucjami UE funkcjonuje dobrze. Istniejące struktury współpracy okazały się elastyczne i dostosowane do zmieniających się potrzeb i nie było konieczności wprowadzania nowych formalnych ustaleń. Zaangażowanie w odpowiednie sieci, takie jak system wczesnego ostrzegania i sieć ds. zwalczania dezinformacji, okazało się bardzo przydatne, jeżeli chodzi o zapewnienie szybkiej wymiany analiz, spostrzeżeń i produktów, a także planów i strategii komunikacyjnych. ESDZ pracuje nad przeciwdziałaniem zagranicznym manipulacjom informacjami i ingerencjom w informacje, w tym dezinformacji, za pośrednictwem komunikacji strategicznej ESDZ i zarządzanego przez ESDZ systemu wczesnego ostrzegania, aby ułatwić codzienną wymianę informacji z państwami członkowskimi UE i partnerami międzynarodowymi. Służby Komisji zajmują się różnymi aspektami dezinformacji w UE (np. dotyczącymi wyborów, cyberbezpieczeństwa, wolności mediów, platform internetowych). Od 2018 r. Komisja poprawiła swoją koordynację wewnętrzną za pośrednictwem sieci ds. zwalczania dezinformacji, składającej się ze służb Komisji i przedstawicielstw w państwach członkowskich UE oraz ESDZ i Parlamentu Europejskiego w charakterze obserwatorów. Za pośrednictwem tej sieci Komisja gromadzi i wykorzystuje zdolności, aby móc zaoferować skuteczną reakcję na dezinformację w drodze skoordynowanych działań. Natychmiast po inwazji na Ukrainę Komisja zintensyfikowała współpracę z platformami internetowymi, aby monitorować wdrażanie sankcji wobec rosyjskich mediów i koordynować działania na rzecz zwalczania dezinformacji związanej z tym konfliktem. Komisja i państwa członkowskie współpracują również w ramach europejskiej sieci współpracy w zakresie wyborów w celu omawiania przypadków ingerencji w procesy wyborcze i na potrzeby wymiany najlepszych praktyk. Kluczowe znaczenie ma współpraca między odpowiednimi sieciami. W związku z tym w grudniu 2023 r. w ramach systemu wczesnego ostrzegania zorganizowano wspólną sesję z Horyzontalną Grupą Roboczą ds. Wzmacniania Odporności i Przeciwdziałania Zagrożeniom Hybrydowym, a także z europejską siecią współpracy w zakresie wyborów. W ramach swoich działań zewnętrznych UE finansowała również niezależne organizacje regionalne zajmujące się promowaniem technologii obywatelskich na rzecz demokracji oraz dostępu do wiarygodnych informacji na temat procesów wyborczych. <i>Przydatne linki:</i> Sprawozdanie z działalności za 2021 r. Sprawozdanie z działalności za 2022 r.

Obszar europejskiego planu działania na rzecz demokracji	Cele i działania	Aktualna sytuacja/wyniki
		Komunikacja strategiczna ESDZ Sprawozdanie na temat zagrożeń stwarzanych przez FIMI Dyrekcja Generalna ds. Komunikacji – plan zarządzania na 2022 r.
	<i>Opracowanie wspólnych ram i metodyki gromadzenia systematycznych dowodów na ingerencję zagraniczną oraz usystematyzowany dialog ze społeczeństwem obywatelskim, prywatnymi podmiotami branżowymi i innymi odpowiednimi zainteresowanymi stronami w celu regularnego przeglądu sytuacji zagrożenia</i>	ESDZ zaproponowała wspólne ramy analityczne i metodykę gromadzenia systematycznych dowodów na zagraniczne manipulacje informacjami i ingerencje w informacje. Metodyka ta przyczyni się do jeszcze skuteczniejszej i opartej na współpracy wymiany i analizy informacji zarówno w UE, jak i na arenie międzynarodowej. Pierwsze sprawozdanie ESDZ na temat zagrożeń stwarzanych przez zagraniczne manipulacje informacjami i ingerencje w informacje opublikowano w lutym 2023 r. Jego celem jest weryfikacja poprawności wspólnych ram, które umożliwiają wzajemną wymianę złożonych informacji w sposób terminowy, interoperacyjny i na dużą skalę. W tym duchu ESDZ ułatwia stosowanie wspólnotowego podejścia do wymiany informacji w formie ośrodka wymiany i analizy informacji (ISAC), którego celem jest ułatwienie gromadzenia i wymiany danych między zaufanymi partnerami na temat incydentów związanych z FIMI. Zobowiązanie UE i Stanów Zjednoczonych podjęte w Radzie UE–USA ds. Handlu i Technologii (TTC) obejmuje wspólny standard na potrzeby zorganizowanej wymiany informacji między Unią Europejską a Stanami Zjednoczonymi na temat zagrożeń stwarzanych przez FIMI, a także obejmuje podstawową wspólną metodykę identyfikacji i analizy takich manipulacji i ingerencji oraz przeciwdziałania im. Unia Europejska i Stany Zjednoczone planują w przyszłości wspierać stosowanie tego standardu przez zainteresowane strony na całym świecie. W październiku 2023 r. podczas szczytu UE–USA obie strony zgodziły się na rozszerzenie współpracy w zakresie przeciwdziałania FIMI na podstawie wspólnych zasad, takich jak specjalne strategie, wewnętrzne struktury organizacyjne, zdolności, społeczeństwo obywatelskie i wielostronne zaangażowanie. Celem tej współpracy powinno być wspieranie partnerów o podobnych poglądach w przeciwdziałaniu takim manipulacjom i ingerencjom, w tym za pośrednictwem skoordynowanych działań USA i UE, a jednocześnie zagwarantowanie wolności wypowiedzi wspólnie z krajami partnerskimi. Nawiązano stały dialog ze społeczeństwem obywatelskim, sektorem prywatnym i innymi odpowiednimi zainteresowanymi stronami. Przeprowadzono specjalną wymianę poglądów z ekspertami, m.in. w drodze okrągłych stołów eksperckich poświęconych ocenie zagrożeń, aby zapewnić wiedzę zewnętrznych zainteresowanych stron na temat orientacji sytuacyjnej w zakresie zagranicznych manipulacji informacjami i ingerencji w informacje, i dostarczyć informacji na potrzeby wypracowania podejść.

Obszar europejskiego planu działania na rzecz demokracji	Cele i działania	Aktualna sytuacja/wyniki
		Instytut Unii Europejskiej Studiów nad Bezpieczeństwem (IUESB) rozpoczął realizację nowego projektu unijnego (3 mln EUR) służącego opracowaniu praktycznych narzędzi wsparcia ułatwiających wymianę między różnymi podmiotami informacji, spostrzeżeń i dowodów dotyczących FIMI. <u>Przydatne linki:</u> Pierwsze sprawozdanie ESDZ na temat zagrożeń stwarzanych przez zagraniczne manipulacje informacjami i ingerencje w informację Projekt FPI dotyczący przeciwdziałania ingerencji zagranicznej
	Zwiększenie wsparcia na rzecz budowania zdolności organów krajowych, niezależnych mediów i społeczeństwa obywatelskiego w państwach trzecich w celu wykrywania dezinformacji i obcych działań w zakresie wywierania wpływu oraz reagowania na nie	W październiku 2022 r. z okazji Światowego Tygodnia Umiejętności Korzystania z Mediów i Informacji EUvsDisinfo uruchomiło sekcję „LEARN”, specjalną stronę internetową, na której objaśnione są mechanizmy FIMI oraz dezinformacji, taktyka i wspólne narracje związane z takimi działaniami, jak również stojące za nimi podmioty. W regionie Bałkanów Zachodnich UE zaangażowała się w proaktywną i rzeczową komunikację z instytucjami i budowanie ich zdolności do radzenia sobie z zagrożeniami stwarzanymi przez FIMI. W 2022 r. UE udzieliła wsparcia ponad 250 dziennikarzom, którzy dyskutowali o skutecznych sposobach promowania zawodowego dziennikarstwa w tym regionie. W 2021 r. udzielono wsparcia w organizacji konferencji UE–Bałkany Zachodnie na temat umiejętności korzystania z mediów. Celem tej konferencji było omówienie problemu dezinformacji, wyzwań związanych z zawodowym dziennikarstwem, znaczenia umiejętności korzystania z mediów w nowym środowisku medialnym i strategii zwiększających odporność. Udzielono również wsparcia na nowe badania, takie jak: „Rozwój narracji propagandowych na temat Ukrainy” oraz inicjatywa na rzecz budowania zdolności „Łączenie społeczności medialnej w dobie dezinformacji” (Sarajewo, 24 lutego 2023 r.). Program Instrumentu na rzecz Społeczeństwa Obywatelskiego i Mediów dla Bałkanów Zachodnich i Turcji obejmuje również szereg działań ukierunkowanych na przeciwdziałanie dezinformacji u beneficjentów IPA III. Przykłady działań obejmują: - „Budowanie zaufania do mediów w Europie Południowo-Wschodniej: wsparcie dziennikarstwa jako dobra publicznego” (3 mln EUR, lipiec 2023 r. – lipiec 2026 r.); „Nasze media: działanie społeczeństwa obywatelskiego na

Obszar europejskiego planu działania na rzecz demokracji	Cele i działania	Aktualna sytuacja/wyniki
		rzecz rozwijania umiejętności korzystania z mediów i aktywizmu, przeciwdziałania polaryzacji i promowania dialogu” (1,3 mln EUR; luty 2023 r. – styczeń 2025 r.); - „Sprawozdawczość w obszarze praw i wolności cyfrowych” (1,3 mln EUR; styczeń 2023 r. – grudzień 2025 r.) – działanie mające na celu poszerzanie wiedzy i poprawę umiejętności mediów i społeczeństwa obywatelskiego w zakresie związku między naruszeniami praw cyfrowych a dezinformacją; - „Sieć SEECheck – zwalczanie dezinformacji i informacji wprowadzających w błąd za pośrednictwem sieci weryfikatorów informacji” (1,24 mln EUR; styczeń 2023 r. – czerwiec 2026 r.) – działanie mające na celu wzmocnienie sieci zawodowych, niezależnych mediów i organizacji społeczeństwa obywatelskiego. W kontekście Partnerstwa Wschodniego unijny program solidarnościowy w związku z COVID-19, który przyjęto w 2020 r., obejmował komponent o wartości 10 mln EUR mający umożliwić lokalnym organizacjom społeczeństwa obywatelskiego łagodzenie skutków dla grup znajdujących się w najtrudniejszej sytuacji i podmiotów nieproporcjonalnie dotkniętych pandemią. Komponent ten obejmuje wsparcie dla działań strażniczych i rzeczniczych lokalnych organizacji społeczeństwa obywatelskiego w związku z przeciwdziałaniem dezinformacji na temat COVID-19 oraz monitorowaniem i sprawozdawczością w zakresie środków ograniczających wolności obywatelskie i uchylenia tych środków. W 2019 r. w ramach Instrumentu na rzecz Społeczeństwa Obywatelskiego Partnerstwa Wschodniego wsparto utworzenie regionalnego laboratorium badawczego ds. kryminalistyki cyfrowej na Południowym Kaukazie, tworząc sieć specjalistów ds. badań zajmujących się w szczególności dezinformacją wywołaną wpływami Kremla. Pomoc udzielana jest ponadto w ramach unijnego programu na rzecz niezależnych mediów, który ma budżet w wysokości 8 mln EUR i zapewnia wsparcie w celu poprawy natychmiastowej i długoterminowej rentowności niezależnych mediów w regionie. Ogółem UE wspiera obecnie niezależne media we wschodnich krajach partnerskich kwotą przekraczającą 30 mln EUR. Udzielono również wsparcia niezależnym mediom i organizacjom społeczeństwa obywatelskiego zwalczającym FIMI oraz dezinformację w Ukrainie i Moldawii. W ramach regionalnego projektu Partnerstwa Wschodniego EU4Independent zaproszono dziennikarzy z regionu, aby podnieść poziom ich świadomości na temat UE i wspierać kontakty regionalne. W czerwcu 2022 r. do Brukseli zaproszono 80 przedstawicieli weryfikatorów informacji, dziennikarzy i organizacji społeczeństwa obywatelskiego ze wschodniego sąsiedztwa i Azji Środkowej.

Obszar europejskiego planu działania na rzecz demokracji	Cele i działania	Aktualna sytuacja/wyniki
		UE udzielała również wsparcia niezależnym rosyjskim mediom zmuszonym do ucieczki przed rosyjskim reżimem, a także działała na rzecz zwalczania kremlowskiej manipulacji informacjami i dezinformacji. W południowym sąsiedztwie w ramach pakietu medialnego dla Południa od 2021 r. (15 mln EUR na lata 2022–2026) udzielane jest kompleksowe wsparcie dla niezależnego sektora mediów, aby zapewnić jego dalszą niezależność, pluralizm i odporność oraz zdolność do obrony przed obecnymi zagrożeniami i do propagowania krytycznego myślenia obywatelskiego. Promuje się ponadto współpracę i koordynację między organizacjami wspierającymi media w celu przeciwdziałania dezinformacji oraz współpracę z najbardziej podatnymi na zagrożenia i niezależnymi mediami dzięki wsparciu z Europejskiego Funduszu na rzecz Demokracji. W regionie Bliskiego Wschodu i Afryki Północnej działania unijnego specjalisty ds. mediów regionalnych stanowiły dodatkowe narzędzie umożliwiające UE nawiązywanie kontaktów z odbiorcami arabskojęzycznymi. Nawiązano współpracę z lokalnymi ekspertami ze społeczeństwa obywatelskiego, środowiska akademickiego i mediów, aby śledzić rozwój wieloaspektowego zagrożenia ze strony FIMI w tym regionie i zwiększać świadomość. Od lutego 2022 r. unijny specjalista ds. mediów regionalnych przeprowadził ponad 150 wywiadów z kanałami ogólnoarabskimi na temat rosyjskiej inwazji na Ukrainę, aby przeciwdziałać FIMI kierowanym przez Kreml. W regionie Indo-Pacyfiku rozpoczęto prace w celu nawiązania współpracy z organizacjami społeczeństwa obywatelskiego i zapewnienia wsparcia niezależnym mediom spoza bezpośredniego sąsiedztwa UE. Grupę zadaniową ds. Afryki Subsaharyjskiej powołano w odpowiedzi na pilną potrzebę poprawy zdolności UE w zakresie komunikacji strategicznej w kontekście rosyjskiej wojny napastniczej przeciwko Ukrainie oraz nasilających się zagranicznych manipulacji informacjami i ingerencji w informacje w tym regionie. W ramach szerszych działań na rzecz zwalczania FIMI, wraz z przyjęciem Strategicznego kompasu na rzecz bezpieczeństwa i obrony, od 2022 r. udzielane jest pilotażowe wsparcie dla wybranych misji i operacji WPBiO, zarówno cywilnych, jak i wojskowych, w celu budowania odporności na zagraniczne manipulacje informacjami i ingerencje w informacje. Kraje objęte procesem rozszerzenia i polityką sąsiedztwa otrzymują ponadto aktywne wsparcie w przeciwdziałaniu dezinformacji w ramach TAIEX. Na Bałkanach Zachodnich w 2022 r. zorganizowano internetowe warsztaty regionalne TAIEX, a następnie wydarzenia krajowe dla Czarnogóry, Albanii i Kosowa. W 2023 r. zorganizowano kilka warsztatów TAIEX, a mianowicie warsztaty na temat wyzwań i zmian w istniejących mechanizmach karania za rozpowszechnianie

Obszar europejskiego planu działania na rzecz demokracji	Cele i działania	Aktualna sytuacja/wyniki
		dezinformacji oraz wizytę studyjną TAIEX dotyczącą modeli mechanizmów współpracy na potrzeby ustanowienia organu monitorującego w celu zwalczania dezinformacji i nawoływania do nienawiści. W krajach sąsiedztwa w lutym 2023 r. zorganizowano dwudniowe warsztaty TAIEX dla wielu państw poświęcone strategii zwalczania dezinformacji, aby zapewnić wsparcie Ukrainie, Mołdawii i Gruzji w wykrywaniu i analizowaniu dezinformacji oraz w opracowywaniu odpowiednich reakcji na nią. W ramach działań następczych na wnioski Mołdawii i Ukrainy zaplanowano na 2024 r. warsztaty TAIEX dotyczące odpowiednio tematu wyborów i FIMI oraz współpracy z afrykańskimi odpowiednikami w zakresie przeciwdziałania dezinformacji. Celem nowej ramowej umowy o partnerstwie finansowym w sprawie ochrony niezależnych mediów jest m.in. budowanie zdolności podmiotów medialnych do przeciwdziałania dezinformacji. Na podstawie tej umowy w latach 2023–2027 udostępnione zostanie do 20 mln EUR. W ramach ISWMR – „Globalny wymiar Europy” prowadzone jest działanie ukierunkowane na zwiększenie świadomości na temat dezinformacji w erze sztucznej inteligencji i poprawę odporności na tę dezinformację. Działanie to obejmuje rozwój stosunków między podmiotami w Europie i w wybranych państwach Afryki oraz Ameryki Łacińskiej i Karaibów, jak również zacieśnienie współpracy Południe–Południe. <i>Przydatne linki:</i> Nowo sfinansowane projekty w ramach programu „Horyzont Europa” (w ramach zaproszeń do składania wniosków z 2021 i 2022 r.) dotyczące polityki demokratycznej i praworządności w krajach objętych polityką sąsiedztwa UE (na wschodzie i południu) oraz w krajach kandydujących do członkostwa w UE. Warsztaty internetowe TAIEX na temat nowych geopolitycznych konsekwencji dezinformacji na Bałkanach Zachodnich Warsztaty TAIEX na temat wyzwań i zmian w istniejących mechanizmach karania za rozpowszechnianie dezinformacji Warsztaty TAIEX na temat wyzwań i zmian w istniejących mechanizmach karania za rozpowszechnianie dezinformacji
	Wydanie <i>dotyczących kodeksu w zakresie dezinformacji</i> wytycznych wzmacnienia postępowania zwalczania	26 maja 2021 r. Komisja opublikowała wytyczne dotyczące wzmacnienia kodeksu postępowania w zakresie zwalczania dezinformacji po przeprowadzeniu oceny jego funkcjonowania od czasu ustanowienia w 2018 r. <i>Przydatne linki:</i> Wytyczne Komisji COM(2021) 262 final;
	Zwołanie <i>kodeksu i odpowiednich</i> sygnatariuszy postępowania grup	Wzmocniony kodeks postępowania w zakresie zwalczania dezinformacji został podpisany i przedstawiony 16 czerwca 2022 r. przez 34 sygnatariuszy, w tym największe platformy internetowe, podmioty tworzące branżę reklamy internetowej,

Obszar europejskiego planu działania na rzecz demokracji	Cele i działania	Aktualna sytuacja/wyniki
	podmiotów zainteresowanych w celu wzmocnienia kodeksu zgodnie z wytycznymi	mniejsze lub wyspecjalizowane platformy, organizacje badawcze i organizacje społeczeństwa obywatelskiego, weryfikatorów informacji i dostawców rozwiązań technicznych służących przeciwdziałaniu dezinformacji. Celem nowego kodeksu jest osiągnięcie celów określonych w wytycznych Komisji przedstawionych w maju 2021 r., co ma nastąpić w drodze ustanowienia szerszego zakresu zobowiązań i środków służących zwalczaniu dezinformacji w internecie. Obejmują one demonetyzację rozpowszechniania dezinformacji; zagwarantowanie przejrzystości reklamy politycznej; wzmocnienie pozycji użytkowników; zacieśnienie współpracy z weryfikatorami informacji; ułatwienie badaczom dostępu do danych oraz zapewnienie integralności usług świadczonych przez platformy dzięki wdrożeniu i promowaniu zabezpieczeń przed ujętymi w wykazie zachowaniami i praktykami manipulacyjnymi, które są niedozwolone w ramach ich usług. Wykaz ten obejmuje formy zachowań manipulacyjnych mogące rozpowszechniać dezinformację, takie jak tworzenie nieautentycznych kont lub botnetów, wprowadzanie oszukańczych zmanipulowanych mediów (takich jak „deepfake”, „cheapfake”) oraz nieautentyczne koordynowanie tworzenia lub nagłaśniania treści, w tym próby wprowadzenia w błąd algorytmów platform lub manipulowania tymi algorytmami (np. sposoby wprowadzania w błąd co do popularności treści). Na tej podstawie sygnatariusze zobowiązali się przyjąć, wzmocnić i wprowadzić w życie przejrzyste zasady obejmujące szereg zidentyfikowanych zachowań i praktyk. Biorąc pod uwagę zmieniający się charakter takich taktyk, technik i procedur stosowanych przez podmioty działające w złej wierze, wykaz ten będzie okresowo poddawany przeglądowi. Służby Komisji i ESDZ zintensyfikowały również współpracę z platformami internetowymi w celu koordynowania działań na rzecz zwalczania FIMI oraz dezinformacji w odniesieniu do poważnych kryzysów geopolitycznych. W ramach kodeksu Komisja uważnie śledziła wdrażanie przez platformy sankcji unijnych nałożonych na RT, Sputnik i inne media objęte sankcjami. W ramach stałej grupy zadaniowej i jej podgrupy ds. reagowania kryzysowego sygnatariusze kodeksu odbywają regularne spotkania na potrzeby wymiany informacji i koordynowania działań służących ograniczaniu dezinformacji związanej z konkretnymi sytuacjami kryzysowymi. Europejskie Obserwatorium Mediów Cyfrowych utworzyło specjalną grupę zadaniową, która monitoruje sytuację dotyczącą kampanii dezinformacyjnych związanych z wojną w Ukrainie. Od 24 marca 2022 r. sieć weryfikacji informacji EDMO przeprowadziła do października 2023 r. ponad 2 500 weryfikacji informacji dotyczących wojny oraz opracowała szereg powiązanych badań, sprawozdań i specjalnych analiz okresowych. Państwa członkowskie mogą ponadto zwrócić się o wsparcie w ramach Instrumentu Wsparcia Technicznego na potrzeby rozwijania zdolności wymaganych do skutecznego zarządzania dezinformacją i skutecznego przeciwdziałania kampaniom związanym z ingerencją zagraniczną.

Obszar europejskiego planu działania na rzecz demokracji	Cele i działania	Aktualna sytuacja/wyniki
		<u>Przydatne linki:</u> Kodeks postępowania w zakresie zwalczania dezinformacji z 2022 r. Europejskie Obserwatorium Mediów Cyfrowych Grupa zadaniowa Europejskiego Obserwatorium Mediów Cyfrowych ds. dezinformacji dotyczącej wojny w Ukrainie Instrument Wsparcia Technicznego (TSI) (europa.eu)
	<i>Ustanowienie stałych ram monitorowania kodeksu</i>	Kodeks postępowania w zakresie zwalczania dezinformacji z 2022 r. obejmuje ulepszone ramy monitorowania oparte na jakościowych elementach sprawozdawczości i wskaźnikach poziomu usług mierzących skuteczność jego wdrażania. Sygnatariusze zgodzili się na utworzenie centrum przejrzystości zapewniającego społeczeństwu jasny przegląd polityk, które wprowadzają w celu realizacji swoich zobowiązań, i będą regularnie aktualizować je o odpowiednie dane. Pod koniec stycznia 2023 r. sygnatariusze kodeksu postępowania przedłożyli swoje pierwsze sprawozdania bazowe, w których przedstawili wstępny stan działań podjętych w celu wdrożenia zobowiązań i środków oraz pierwszy zestaw sprawozdań jakościowych i ilościowych obejmujących pierwszy miesiąc wdrażania. Sygnatariusze, którzy zostali oznaczeni jako bardzo duże platformy internetowe, zgodnie z definicją zawartą w akcie o usługach cyfrowych, co sześć miesięcy składają sprawozdania z działań podjętych na podstawie kodeksu, natomiast pozostali sygnatariusze składają sprawozdania raz w roku. Wszystkie największe platformy internetowe będące sygnatariuszami kodeksu (Google, Meta, Microsoft i TikTok) złożyły we wrześniu 2023 r. drugi zestaw sprawozdań, obejmujący pełny sześciomiesięczny okres wdrażania. Po raz pierwszy sprawozdawczość obejmuje również publikację wstępnego zestawu wskaźników strukturalnych, które zapewniają wgląd w dezinformację związaną z usługami świadczonymi przez platformy. Wszystkie sprawozdania są publicznie dostępne w centrum przejrzystości, uruchomionym w lutym 2023 r. Sygnatariusze zgodzili się również ustanowić ramy dalszej współpracy za pośrednictwem stałej grupy zadaniowej i szeregu podgrup, mających określone obszary prac i odpowiedzialnych za konkretne rezultaty. Sygnatariusze będą nadal spotykać się regularnie w celu zapewnienia, aby kodeks pozostawał dostosowany do zakładanych celów, w tym aby ograniczyć dezinformację wokół wojny w Ukrainie. <u>Przydatne linki:</u> Kodeks postępowania w zakresie zwalczania dezinformacji z 2022 r.; https://disinfocode.eu/pl/

Obszar europejskiego planu działania na rzecz demokracji	Cele i działania	Aktualna sytuacja/wyniki
	Wspieranie <i>nowych innowacyjnych projektów mających na celu zwalczanie dezinformacji w ramach różnych unijnych programów, w szczególności przez organizacje społeczeństwa obywatelskiego i instytucje szkolnictwa wyższego, z udziałem dziennikarzy</i>	UE przydziela co roku zasoby na wsparcie projektów mających na celu przeciwdziałanie zagranicznym manipulacjom informacjami i ingerencjom w informacje, w tym dezinformacji i zagrożeniom hybrydowym, na przykład w ramach unijnych programów „Horyzont Europa” lub „Obywatele, równość, prawa i wartości” (CERV), Erasmus+, jak również za pośrednictwem projektów finansowanych w ramach Instrumentu Sąsiedztwa oraz Współpracy Międzynarodowej i Rozwojowej (ISWMR). W ramach programu Erasmus+ dostępne jest wsparcie na rozwój kompetencji cyfrowych i umiejętności korzystania z mediów wśród osób młodych w celu zwiększenia ich odporności na dezinformację, fałszywe informacje i propagandę. Działania w ramach eTwinning w 2021 r. były skoncentrowane na umiejętności korzystania z mediów i na przeciwdziałaniu dezinformacji, a w październiku 2021 r. zorganizowano specjalną konferencję oraz udostępniono zestaw narzędzi dla nauczycieli pt. „Zauważaj i zwalczaj dezinformację”, a także liczne formy współpracy w ramach eTwinning, takie jak „Wykrywacze kłamstw”, „Lepszy internet dla dzieci” oraz „Dom Anne Frank”. W marcu 2022 r. Komisja opublikowała zaktualizowane ramy kompetencji cyfrowych (DigComp) 2.2, w których zaproponowała wspólne rozumienie tego, co oznacza dysponowanie kompetencjami cyfrowymi w XXI wieku, przy czym wspomniała konkretnie o potrzebie krytycznego zaangażowania w odniesieniu do informacji w internecie, dezinformacji, informacji wprowadzających w błąd i innych zjawisk. Również projekty badawcze nadal były finansowane w ramach programu „Horyzont Europa”. W ramach programu prac na lata 2021–2022 rozpoczęto prace nad badaniami nad dezinformacją w kontekście świata po pandemii (9 mln EUR), nad polityką i wpływem internetowych sieci społecznościowych oraz nowych mediów (9 mln EUR), nad zwalczaniem dezinformacji i przywracaniem zaufania do świata cyfrowego (8 mln EUR) oraz nad narzędziami do zwalczania dezinformacji opartymi na sztucznej inteligencji, przeznaczonymi zarówno dla pracowników sektora mediów, jak i dla obywateli (18 mln EUR). W programach prac na lata 2023–2024 w ramach programu „Horyzont Europa” przeznaczono dodatkowe 30 mln EUR na finansowanie badań nad zagranicznymi manipulacjami informacjami i ingerencjami w informacje oraz nad opartymi na sztucznej inteligencji rozwiązaniami służącymi zapewnieniu pluralistycznego dostępu do istotnych informacji, wysokiej jakości treści i godnych zaufania interakcji online dla pracowników sektora mediów i obywateli. W październiku 2022 r. Komisja opublikowała ponadto – zgodnie z Planem działania w dziedzinie edukacji cyfrowej – wytyczne dla nauczycieli i kadry edukacyjnej w celu wspierania umiejętności cyfrowych i zwalczania dezinformacji poprzez kształcenie i szkolenie. Te wytyczne, dostępne we wszystkich językach urzędowych UE, opracowano przy

Obszar europejskiego planu działania na rzecz demokracji	Cele i działania	Aktualna sytuacja/wyniki
		wspieraniu ze strony społeczności zajmującej się kształceniem i szkoleniem, środowisk akademickich, organizacji pozarządowych, nadawców i sektora prywatnego. UE wsparła utworzenie Europejskiego Obserwatorium Mediów Cyfrowych (EDMO). Od 2020 r. EDMO tworzy szczególną społeczność, która prowadzi w śledzeniu, ujawnianiu i zwalczaniu dezinformacji. EDMO składa się z centralnej platformy cyfrowej oraz ośrodków krajowych i regionalnych, które wykorzystują swoją wiedzę na temat lokalnych środowisk informacyjnych do wykrywania, analizy i ujawniania kampanii dezinformacyjnych w Europie. Obecnie działa 14 ośrodków EDMO, a jego sieć obejmuje wszystkie 27 państw członkowskich UE oraz Norwegię, w EOG. Prace EDMO i jego ośrodków odegrały zasadniczą rolę w kontekście wojny w Ukrainie i rosyjskiej propagandy, gdyż dzięki weryfikacji informacji oraz wydawaniu sprawozdań i badaniu pojawiających się i popularnych narracji zidentyfikowano tysiące przypadków dezinformacji związanych z wojną. W związku z tym EDMO tworzy specjalną grupę zadaniową ds. wyborów do Parlamentu Europejskiego, której zadaniem jest wykrywanie wczesnych oznak potencjalnie niebezpiecznych kampanii dezinformacyjnych, które mogą rozprzestrzeniać się w całej UE, oraz koordynowanie specjalnych działań w zakresie umiejętności korzystania z mediów. Grupa zadaniowa będzie również służyć swoją wiedzą fachową instytucjom europejskim w ramach przygotowań do wyborów do Parlamentu Europejskiego. Komisja wspierała również opracowanie kodeksu uczciwości zawodowej europejskich weryfikatorów informacji, który opublikowano 15 września 2022 r.¹ Aby organizacje weryfikujące informacje mogły zostać zweryfikowanymi członkami europejskiej sieci norm weryfikacji informacji (EFCSN), która jest siecią organizacji weryfikujących informacje działających niezależnie, etycznie i z zaangażowaniem na rzecz interesu publicznego, muszą one przestrzegać norm określonych w kodeksie, które obejmują kwestie od jakości pozyskiwania informacji po bezstronność i przejrzystość finansową. <u>Przydatne linki:</u> Europejskie Obserwatorium Mediów Cyfrowych Wytyczne dla nauczycieli i pedagogów dotyczące przeciwdziałania dezinformacji i upowszechniania umiejętności cyfrowych za pośrednictwem kształcenia i szkolenia – Urząd Publikacji Unii Europejskiej (europa.eu) Europejska sieć norm weryfikacji informacji (EFCSN)

¹ Kodeks opracowano w ramach projektu z udziałem organizacji weryfikujących informacje z ponad 30 państw w całej Europie. Ostateczną wersję kodeksu zatwierdziły 44 z 45 organizacji, które wzięły udział w tym projekcie.

Obszar europejskiego planu działania na rzecz demokracji	Cele i działania	Aktualna sytuacja/wyniki
		Nowo sfinansowane projekty w ramach programu „Horyzont Europa” (w ramach zaproszeń do składania wniosków z 2021 i 2022 r.): • narzędzia do zwalczania dezinformacji oparte na AI przeznaczone zarówno dla pracowników sektora mediów, jak i dla obywateli • oparte na sztucznej inteligencji rozwiązania służące zapewnieniu pluralistycznego dostępu do istotnych informacji, wysokiej jakości treści i godnych zaufania interakcji online dla pracowników sektora mediów i obywateli Projekty w ramach programu „Horyzont 2020” dotyczące demaskowania fałszywych informacji i dostarczania dziennikarzom narzędzi do przeciwdziałania dezinformacji i informacjom wprowadzającym w błąd (już sfinalizowane) obejmują: • FANDANGO – wykrywanie i rozpowszechnianie fałszywych wiadomości na podstawie analizy dużych zbiorów danych i z wykorzystaniem sztucznej inteligencji • WeVerify – szersza i lepsza weryfikacja dla użytkownika • TRUTHCHECK – rozpoznawanie fałszywych informacji z zastosowaniem analizy krzyżowej mediów • NEWTRAL – pierwsze narzędzie weryfikacji informacji do zwalczania fałszywych informacji i dezinformacji • Factmata – system oceny treści online • DYNNET – dynamika Opinii • GoodNews – wykrywanie fałszywych wiadomości w sieciach społecznościowych z wykorzystaniem geometrycznego uczenia głębokiego • AI4Dignity – współpracująca sztuczna inteligencja w zwalczaniu mowy nienawiści Projekty programu „Horyzont 2020” przewidujące działania na rzecz budowania zdolności społeczeństwa obywatelskiego, branży medialnej i innych specjalistów obejmują: • EU-HYBNET – wzmocnienie ogólnoeuropejskiej sieci przeciwdziałania zagrożeniom hybrydowym (euhybnet.eu), sieć finansowana z programu „Horyzont 2020” • „Horyzont Europa”: wykrywanie i analiza zagranicznych manipulacji informacjami i ingerencji w informacje oraz przeciwdziałanie im (europa.eu) (ATHENA, ADAC.io, SAUFEX) oraz • Lepsze zrozumienie zjawiska zatajania informacji przez organy państwowe jako przykładu zagranicznych manipulacji informacjami i ingerencji w informacje (europa.eu) (RESONANT, ARM, DE-CONSPIRATOR)

Obszar europejskiego planu działania na rzecz demokracji	Cele i działania	Aktualna sytuacja/wyniki
	<i>Zwiększenie wsparcia, finansowania i dywersyfikacji inicjatyw, w tym podejmowanych przez organizacje społeczeństwa obywatelskiego, w celu promowania umiejętności korzystania z mediów i pomagania obywatelom w identyfikowaniu dezinformacji w UE i poza nią</i>	W ramach programu „Kreatywna Europa” wspiera się promowanie umiejętności korzystania z mediów, głównie w ramach komponentu międzysektorowego. Celem programu na rzecz umiejętności korzystania z mediów w ramach programu „Kreatywna Europa” jest umożliwienie obywatelom wypracowania krytycznego rozumienia mediów i krytycznego sposobu korzystania z nich. W tym celu działania w zakresie umiejętności korzystania z mediów służą zachęcaniu do wymiany wiedzy na temat polityki i praktyk w zakresie tych umiejętności. W ramach wsparcia przewidziano opracowanie w całej Europie innowacyjnych transgranicznych inicjatyw i społeczności związanych z umiejętnością korzystania z mediów w stale zmieniającym się krajobrazie mediów cyfrowych i z uwzględnieniem aktualnych zachowań użytkowników w różnych grupach wiekowych. Odbyna się to równolegle z oferowaniem wsparcia mediom informacyjnym w dostosowywaniu się do zmian strukturalnych i technologicznych, w obliczu których stoi ten sektor. 19 grudnia 2022 r. Komisja ogłosiła zaproszenie do składania wniosków z budżetem w wysokości 990 500 EUR, które dotyczyło europejskiego festiwalu dziennikarstwa i umiejętności korzystania z mediów i informacji – wydarzenia, którego celem jest wzmocnienie dialogu, współpracy i partnerstwa w UE wśród dziennikarzy, mediów, w tym mediów publicznych, organizacji społeczeństwa obywatelskiego i specjalistów zajmujących się umiejętnością korzystania z mediów. Szczególna uwaga poświęcona zostanie młodzieży, w tym studentom dziennikarstwa, ogółowi społeczeństwa i mediom społecznościowym. Grupa ekspertów ds. umiejętności korzystania z mediów nadal dyskutuje, podnosi świadomość i rozpowszechnia informacje na temat inicjatyw w zakresie umiejętności korzystania z mediów w całej Europie. Grupa zbiera się formalnie dwa razy w roku. Ciągłe finansowanie jest również dostępne w ramach programu Erasmus+ (tj. w 2021 r. do finansowania wybrano 387 projektów dotyczących umiejętności korzystania z mediów i zwalczania dezinformacji) oraz Europejskiego Korpusu Solidarności (tj. w latach 2021–2022 sfinansowano 46 projektów dotyczących umiejętności korzystania z mediów i zwalczania dezinformacji oraz kolejnych 39 projektów związanych z bezpieczeństwem cyfrowym). Program Kultura AKP–UE (40 mln EUR) ukierunkowany na wsparcie sektora kultury i sektora kreatywnego w państwach AKP służy między innymi promowaniu szeregu przekrojowych kwestii społecznych, takich jak umiejętności wizualne i podejście do edukacji oparte na kulturze. Dzięki zapewnieniu dotacji w systemie kaskadowym w terenie przyczynia się on do edukacji osób młodych i rozwijania u nich krytycznego myślenia, umiejętności odróżniania prawdy od fałszu, propagowania wartości związanych z obywatelstwem oraz kwestionowania stereotypów i innych form dyskryminacji.

Obszar europejskiego planu działania na rzecz demokracji	Cele i działania	Aktualna sytuacja/wyniki
		Instrument ekspercki UE–UNESCO wspiera również media pluralistyczne (np. głosy ludów tubylczych w meksykańskich mediach i radiu). Nowa runda instrumentu eksperckiego UE–UNESCO znajduje się w fazie początkowej. Instrument na rzecz Społeczeństwa Obywatelskiego Krajów Sąsiedztwa i podprogram „Media” obejmują szereg działań służących podniesieniu poziomu umiejętności korzystania z mediów u beneficjentów IPA III (zob. przykłady powyżej, takie jak projekt „Budowanie zaufania do mediów w Europie Południowo-Wschodniej”). W niedawno rozpoczętym projekcie „Nasze media: działanie społeczeństwa obywatelskiego na rzecz rozwijania umiejętności korzystania z mediów i aktywizmu, przeciwdziałania polaryzacji i promowania dialogu” (1,3 mln EUR; luty 2023 r. – styczeń 2025 r.) promuje się również wysoki poziom umiejętności korzystania z mediów i informacji poprzez zaangażowanie pracowników sektora mediów i organów samoregulacyjnych oraz osób młodych w działania na rzecz wolności mediów. W południowym sąsiedztwie w ramach pakietu medialnego dla Południa od 2021 r. (15 mln EUR, lata 2022–2026) udzielane jest kompleksowe wsparcie dla niezależnego sektora mediów, aby zapewnić jego dalszą niezależność, pluralizm i odporność oraz zdolność do obrony przed obecnymi zagrożeniami i do propagowania krytycznego myślenia obywatelskiego. W ramach polityki regionalnej i miejskiej Komisja działa również na rzecz promowania dziennikarstwa i umiejętności korzystania z mediów w drodze szeregu szkoleń i działań podnoszących świadomość. Obejmuje to 1) specjalny otwarty internetowy moduł dydaktyczny dla instytucji szkolnictwa wyższego z kierunkiem dziennikarstwo, koncentrujący się na UE i jej polityce spójności, 2) program „EUinMyRegion Media Trips” dla dziennikarzy lokalnych i regionalnych, w którym udział wzięło jak dotąd około 150 dziennikarzy, 3) program oferujący szkolenie, mentoring i praktyczne szkolenia studentom dziennikarstwa i młodym dziennikarzom („Youth4Regions”), a także 4) specjalną linię budżetową w wysokości 7 mln EUR w ramach działań informacyjnych dotyczących polityki spójności UE, z której finansowane są trwające 12 miesięcy działania informacyjne i komunikacyjne na temat wartości dodanej polityki spójności UE dla życia obywateli. Jak dotąd ponad 150 organizacji otrzymało dotacje, dzięki którym ich działania komunikacyjne dotarły do milionów osób za pośrednictwem prasy, telewizji i radia, wydarzeń i platform internetowych w 25 państwach członkowskich. W ramach filaru szybkiego reagowania ISWMR uruchomiono ponad 50 mln EUR na wsparcie społeczeństwa obywatelskiego i mediów na całym świecie, w tym na Bałkanach Zachodnich, we wschodnim i południowym sąsiedztwie, w Azji Środkowej i w Afryce, aby zwiększyć odporność środowiska informacyjnego i całego społeczeństwa na dezinformację (m.in. dzięki szkoleniom w zakresie weryfikacji informacji oraz wsparciu niezależnego dziennikarstwa i dziennikarstwa śledczego).

Obszar europejskiego planu działania na rzecz demokracji	Cele i działania	Aktualna sytuacja/wyniki
		Udana inicjatywa, ustanowiona w ramach poprzednich WRF/Instrumentu na rzecz Przyczyniania się do Stabilności, jest nadal kontynuowana. Partnerstwo z UNESCO pod nazwą Media Społecznościowe dla Pokoju zrzesza wiele krajowych zainteresowanych podmiotów, stanowiąc innowacyjne rozwiązanie problemów moderowania treści na szczeblu globalnym, regionalnym i krajowym, umożliwiające także niwelowanie różnic między organami regulacyjnymi, platformami i społeczeństwami obywatelskimi.